

دارالاحسان كليني

DÂRÜ'L-ELHÂN

(İstanbul Belediyesi Konservatuvarı)

1926 Yılı Derlemelerinde

URFA TÜRKÜLERİ

İ. Halil ALTINGÖZ

ذات الأجر والفضل
الذي لا ينضب

الذي لا ينفد
الذي لا يخبث

DÂRÜ'L-ELHÂN

(İstanbul Belediyesi Konservatuarı)

1926 Yılı Derlemelerinde

URFA TÜRKÜLERİ

İ. Halil Altıngöz

2017

ŞANLIURFA İLİ KÜLTÜR
EĞİTİM SANAT VE ARAŞTIRMA VAKFI
YAYINLARI

Yayın No: 47

ISBN 978-975-7394-47-1

Birinci Basım
Aralık 2017

Yayın Koordinatörü
S. Sabri Kürkçüoğlu

Görsel Yönetmen
Mustafa Akgül

Baskı
Elif Matbaası
ŞANLIURFA

İÇİNDEKİLER

Takdim	7
Önsöz	9
Urfa Müziği Hakkında	11
Şanlıurfa Halk Müziği ve Derleme Çalışmaları	16
Dârü'l-Elhan'dan Konservatuara Türk Musikisi	21
Dârü'l-Elhan 1926 Yılı Derlemelerindeki Türkülerin Tasnifi ve İncelenmesi	24
Dârü'l-Elhan Derlemelerinde Olup TRT Repertuarında Bulunmayan Urfa Türküleri	25
Dârü'l-Elhan Derlemelerinde Olup TRT Repertuarında Urfa Adına Kayıtlı Türküler	25
Dârü'l-Elhan Derlemelerinde Olup TRT Repertuarında Başka Yörelere Kayıt Edilmiş Türküler	25
Dârü'l-Elhan Derlemelerinde Urfa'dan Derlenen Bazı Türkülerin TRT Repertuarında Başka Bölgelerden Derlendiği Tesbitine Dair Notlar	26
Dârü'l-Elhan 1926 Yılı Derlemelerindeki Türkülerin Makam ve Dizi Yönünden İncelenmesi	26
Dârü'l-Elhan 1926 Yılı Derlemelerindeki Türkülerin Usül Olarak İncelenmesi	27
Dârü'l-Elhan 1926 Yılı Derlemelerindeki Türkülerin Ses Aralığı Yönünden İncelenmesi	28
Dârü'l-Elhan Külliyyatındaki Urfa Türkülerinin ŞURKAV Dergisi Yayın Listesi	29
Anadolu Halk Şarkıları 5. Defter Mukaddimesi - Ekrem Besim	30
Dârü'l-Elhan Külliyyatı'nda Yer Alan Urfa Türküleri'nin Osmanlıca ve Güncel Notalanmış Hali	33
Ağam Seccadesini Sermiş Çayıra	34
Ağlama Yar Ağlama	36
Aha Değil Arpa Buğday Harmanı	38
Arabası Mavi Boya	40
Ay Doğar Ayan Ayan	42
Ben Sıkmamı Al İsterim	44
Bir Ay Doğar İkindiden Öğleden (U.H.)	46
Bu Derede Bastı Bizi Harami	48
Çay İçinde Adalar	50
Çaya İndim De Ağlarım	52

Çelik Pazarında Ufacık Taşlar	54
Dön Beri	56
Elinde Altın Terazî	58
Ey Peri Gel Gir Bağa	60
Gele Gele Geldim Bu Kara Taşa	62
Geyik Avı Türküsü	64
Giderim Bende Bende	66
Giderim Bende Bende (Uyma Mahbubum)	68
Giderim Burdan Artık	70
Gidin Bulutlar Gidin	72
Harman Yeri Sürseler	74
Kalenin Altında	76
Kara İmiş Şu Antebî Yazısı (U.H.)	78
Karanfil Ekilende	80
Karşıdan Karşıya Olur Mu Böyle (U.H.)	82
Kır Atım Oynamasın	84
Oğlan Gider Oyuna	86
Oyun Havası	88
Ördek Türküsü	90
Petekte Üzüm Kara	92
Pınar Başında Türküsü	94
Sandığımı Açamadım	96
Ufacık Taşlardan Kal'a Yapılmaz	98
Yaralandı Pencab Cevr İle (U.H.)	100
Yine Cuş Eyledi	102
Patlıcan	104
Şu Gelen Kimin Kızı	105
Özgeçmiş	106

TAKDİM

Zengin bir kültürel mirasa sahip olan Şanlıurfa kültür ve turizm varlıklarıyla âdeta bir müze şehir görünümündedir.

Şanlıurfa, sinesinde birçok bilim insanı yetiştirmiş olmasının yanı sıra, müzik alanında yetiştirdiği sanatçılarla da tanınmaktadır. Tarihi şehrin tanınmasında müziğin de önemli rolü olmuştur.

Şanlıurfa müzik kültürünün gelişmesinde geleneksel hayatın ve “sıra geceleri”nin önemli rolü bulunmaktadır.

Şanlıurfa Halk Müziği, Türk Halk Müziği içinde ezgi yapısı ve sayısal çokluğuyla seçkin bir konuma sahiptir. Yöre sanatçılarının ses ve ağız özelliğiyle bütünleşen bu müzik beğeni ve ilgi ile dinlenilmektedir.

Kültürel mirasın korunup yaşatılması, gelecek kuşaklara aktarılması ve tanıtılması önemli hedeflerimizdendir.

İlimizin müzik alanındaki köklü birikiminin tescili için, “Yaratıcı Şehirler Ağı”na Şanlıurfa’nın müzik temasıyla alınması için UNESCO’ya 2017 yılında yapılan müracaat kabul edilmiştir.

Değerli araştırmacıların hazırladıkları Şanlıurfa Halk Müziği ile ilgili yayınlar, halk müziğimizin zenginleşmesine ve daha geniş çevrelere tanıtılmasına katkı sağlamaktadır.

Şanlıurfa müzik kültürünün 91 yıl öncesinden kalan önemli bir kısmını Dârü’l-Elhân yayınlarından faydalanarak gün yüzüne çıkarıp “Urfa’nın Kayıp Türküleri” olarak kitap haline getiren Kültür Bakanlığı İstanbul Devlet Türk Halk Müziği Korosu Sanatçısı Halil Altıngöz’ü tebrik ediyorum.

Şanlıurfa’ya 91 yıl önce derleme yapmak üzere gelen Dârü’l-Elhân heyeti üyelerini şükranla ve rahmetle anıyorum.

Kültür sanat dünyasının istifadesine sunulan bu yayının vesilesiyle Şanlıurlulara ve Şanlıurfa sevdalarına sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

Abdullah ERİN
Şanlıurfa Valisi
ŞURKAV BAŞKANI

ÖNSÖZ

Dârü'l-Elhân, “nağmeler evi” anlamını taşıyan Türkiye'nin ilk resmi müzik okulunun adıdır. 1914'te İstanbul Şehremini Cemil Paşa (Topuzlu) zamanında faaliyete geçirilen Darülbedayi'nin müzik koludur. İstanbul Şehremaneti'ne bağlı olarak kurulan Darülbedayi, tiyatro, sahne musikisi, Türk ve Batı musikisini bir arada ele almaya çalışan ulusal bir konservatuvardır. Musiki bölümü Şark ve Garp olarak ikiye ayrılmış, müdürlüğüne ise Ali Rifat Bey (Çağatay) getirilmiştir. Türk musikisinin hocaları Tanburi Cemil Bey, Zekâizade Ahmet Efendi, Ali Rifat Bey, Abdülkadir Bey gibi dönemin üstad müzisyenleri ve parlak icracılarıdır. Şehzadebaşı, Letafet Apartmanı'nda başlayan ve Ferah Tiyatrosu'nun arka sokağında beyaz bir konağa taşınan musiki kolu Birinci Dünya Savaşı'nın olağanüstü koşullarında fazla sürmeyecek 14 Mart 1916'da kapatılmıştır.

1916 sonlarında Maarif Nezareti'nin öncülüğündeki heyet Abdülkadir Bey'in (Töre) yeni bir müzik okulu açılması için sunduğu rapor görüşür, böylelikle musiki encümeni oluşturulmasına karar verilir. Yusuf Ziya Paşa başkanlığındaki encümen hazırladığı talimatname ile musiki hocası yetiştirecek ve daha çok Türk musikisine ağırlık verecek bir okul olan Dârü'l-Elhân'ın kurulduğunu bildirir. Söz konusu talimatname V. Mehmet'in (Reşad) irade-i seniyesi (9 Aralık 1916) ile kabul edilir.

Dârü'l-Elhân, Ziya Paşa'nın başkanlığı altında bir süre faaliyet gösterdikten sonra, savaşın sonundaki yenilgi, İstanbul'un işgali gibi zorluklara daha fazla dayanamamıştır. 1918'de erkekler kısmı kapatılmış ve sekiz kişilik bir öğretim kadrosu ile yalnızca Şark musikisi öğretimi verilen kadınlar kısmı kalmıştır.

14 Eylül 1923'te Dârü'l-Elhân, İstanbul Valisi Haydar (Yuluğ) Bey'in ilgisi ile ve Musa Süreyya Bey'in yönetiminde belediyeye bağlı olarak tekrar açılır ve yönetmeliği değiştirilir. Batı müziği dersleri eklenerek batı tipi bir konservatuar olarak örgütlenir. Bu dönemde kurumun Alaturka Şubesi Rauf Yekta Bey, Tanburi Refik Bey (Fersan), Udi Sedat Bey (Öztoprak), Santuri Ziya Bey, Neyzen Emin Efendi, Kemani Nuri ve Mustafa Bey gibi hocalardan; Alafranga Şubesi ise Zeki

Bey (Üngör), Piyanist Hegei ve Radeaglia, Musa Süreyya Bey, Muhittin Bey (Sadak), Edgar Manas, Cemal Reşit (Rey) gibi hocalardan oluşmaktadır.

Kuruluş gerekçeleri arasında da yer aldığı üzere Dârü'l-Elhân yayın ve araştırma faaliyetleriyle de Türk musikisi açısından bir dönüm noktası olmuştur. Cumhuriyet sonrası nota yayımlayan ilk kurumdur. Farklı kaynaklardan gelen eserlerin tespit edilerek muhafazasını ve aktarımını sağlamak bu sayede mümkün olmuştur.

Dârü'l-Elhân Külliyyatı adı altında 120' si Osmanlıca toplam 180 yaprak nota, 7 sayı yayımlanan Dârü'l-Elhân Mecmuası ile Anadolu'daki folklor inceleme gezilerinden derlenen türkülerin yer aldığı “Anadolu Halk Şarkıları (1927-1928)” adında 7 defter yayınlanmıştır. Kurumun yayınları önce İstanbul Konservatuarı, sonra İstanbul Belediye Konservatuarı adını aldıktan sonra da sürdürülmüştür. Notası tespit edilen eserler plak kayıtları aracılığıyla dinleyiciye sunulmuştur. Columbia firmasında 78 devirli olarak doldurulan bu plaklar klasik musikinin en büyük beste şekillerinden şarkılara ve halk türkülerine kadar geniş bir repertuar içermektedirler.

Cumhuriyetin ilk yıllarında yoğunlaşan folklor araştırmalarına yönelik olarak Dârü'l-Elhân'ın Anadolu'ya düzenlediği araştırma ve derleme gezileri 1926'da Yusuf Ziya Bey, Rauf Yekta Bey, Ekrem Besim Bey ve Dürri Turan Bey ile başlamıştır.

Dârü'l-Elhân Heyetinin Urfa Derlemeleri

Konservatuarın 1926 yılından itibaren müdürlüğünü yapmış olan Yusuf Ziya Demircioğlu başkanlığındaki heyet zamanın İstanbul Valisi Muhittin Üstündağ'ın da yardımlarıyla her yıl belli zamanlarda araştırma, derleme gezilerine çıkmışlardır. Böylece Anadolu'ya derleme gezilerine çıkan konservatuar heyeti, çok sayıda halk müziği ezgilerini derleyerek kayıt altına almış ve notalamıştır. Bu değerli çalışmalarıyla da milli kültürümüzün önemli bir yönünde çok kıymetli bilgiler toplamıştır.

Derleme çalışmaları 31 Temmuz 1926 tarihinde başlayıp 17 Eylül 1929 tarihine kadar yılın belirli aylarında ve dört gezi halinde yurdun birçok yöresinde yapılmıştır.

Konservatuar Anadolu şarkılarını yerinde toplama işine ait dört araştırma gezisi düzenlemiştir. Bu yolda derlediği ezgileri muhtelif yıllarda "Anadolu Halk Şarkıları" ismiyle yayımlamıştır. Tamamı 14 defter halinde yayınlanan bu halk türküleri bir kısmı eski Türkçe, bir kısmı ise günümüz Türkçesi ile yayımlanmıştır. İstanbul Şehzadebaşı evkaf matbaası tarafından basılan bu defterlerde Halk türkülerinin güfte ve notaları bulunmaktadır.

Konservatuarın yaptığı bu dört araştırma gezisi sırasında yurdun milli ve yöresel havalarından 850 kadar türkü notaya alınmış ve bunların önemli bir kısmı da plağa çekilmiştir. Fakat bu plaklar iklimin tesiriyle birkaç yılda bozulmuştur. Bu plaklardaki ezgileri notaya alan Ferruh Arsunar milli kültürümüzün değerli nüvelerini kaybolmaktan kurtarmıştır.

Konservatuar heyetinin Urfa'ya gelişi birinci araştırma gezisi kapsamındadır. Birinci araştırma gezisi kurumun henüz Dârü'l-Elhân adını taşımakta olduğu zamana rastlar. 31 Temmuz 1926 yılında başlamış ve 51 gün sürmüştür. Bu ilk geziye Yusuf Ziya Demircioğlu, Rauf Yekta Bey, Dürri Turan ve Ekrem Besim Bey iştirak etmişler, çalışma Güney ve Orta Anadolu'nun belli başlı merkezlerinde yapılmıştır. Adana, Antep, Urfa, Niğde, Kayseri ve Sivas illeri dolaşarak 250 parça türkü ve oyun havası derlenmiştir. Bu bölgelerden toplanan türkülerin nota ve sözleri "Anadolu Halk Şarkıları" defterler halinde yayınlanmıştır. Dârü'l-Elhân tarafından Urfa'dan derlenen türküler ilk olarak "Anadolu Halk Şarkıları" 5. Defterinde yayınlanmış daha sonra 6., 7. ve 13. defterde de bazı türküler yayınlanmıştır. Bu yayımlanmış mecmualardaki eserler Ferruh Arsunar tarafından notaya alınmış ve Osmanlıca olarak eski yazı ile yazılmıştır.

Notanın soldan sağa olan seyrine karşılık Osmanlıca yazının sağdan sola olan seyri Osmanlıca'yı bilenler için bile solfej yaparken büyük bir okuma zorluğu getirmektedir. Bu mecmuaları arşivlerinde bulunduran değerli dostlarımız araştırmacı yazarlar Sabri Kürkçüoğlu ve Yusuf Sabri Dişli 1985 yılından beri ellerinde bulunan dokümanları 2011 yılında bana ulaştırdıklarında, herkesin okuyabilmesi için eski yazım notaları günümüzde kullanılan notaya çevirme fikri bizde uyanı. Yoğun ve dikkatli bir çalışma neticesinde bu Osmanlıca yazılı notaları güncel notaya çevirmekten şahsım adına büyük mutluluk ve

onur duydum. Yeniden güncel notaya uyarlanarak yazılan bu notaların, bir kısmının halen okuduğumuz Urfa türkülerinin bundan 91 yıl evvelki icrası konusunda bize ve ilgililere çok somut bilgiler sunacağı aşikârdır. Bu mecmualardan bize intikal eden 37 adet türkü notasının içerisinde ilk defa karşılaştığımız hiç duymadığımız türküler çoğunluktadır. Bu çalışma, bir anlamda "URFA'NIN KAYIP TÜRKÜLERİ"ne kavuşmak adına somut ve önemli bir adımdır.

Yine bu çalışma bizim ve yeni nesil halk müziği icracıları için çok önemli bir kaynak olacaktır. Osmanlıca yazılı notaları günümüzde kullanılan nota formatına çevirirken notalara en ufak bir müdahalede bulunmadım. Hatalı sayılabilecek noktalarda bile 91 yıl önceden günümüze ulaşan bu belgelerin aynen korunması adına notaların olduğu gibi kalmasına dikkat edip bire bir aynısını yazdım. Bu notaların tamamının bir belge olarak gelecek nesillere taşınması gayesi ile elimizdeki Osmanlıca yazılmış notaları Türkçe yeni yazıya çevirerek encore nota yazım programı ile yazdım, notaların tamamı ŞURKAV'ın "Şanlıurfa Kültür Sanat Tarih ve Turizm Dergisi"nde hem orijinal nüshası hem de yazdığım Türkçe güncel notası ile birlikte yan yana 2012-2017 yılları arasında yayımlanmıştır. Bu yayınları bir arada sunmak üzere kitaplaştırma konusunda desteğini ve emeğini esirgemeyen herkese şükranlarımı sunuyorum.

Bu çalışmanın gerçekleşmesinde bizi yüreklendirerek teşvik eden Sabri Kürkçüoğlu ve Yusuf Sabri Dişli'ye, kitabın hazırlanması aşamasında tüm zahmetlerimize sabırla ve güler yüzüyle mukabele edip emek veren Mustafa Akgül kardeşime, Osmanlıca çeviri tashihiğini yapan Abdurrahim Dindarzade'ye, danışman olarak kıymetli bilgi ve birikimini bizden esirgemeyen Mehmet Özbek hocama, tabii ki bu çalışmaları gerçekleştirebilmek için büyük kısmını onlara ayıracığım zamandan çalmama rağmen anlayış ve desteklerini her zaman ruhumda hissettiğim aileme candan teşekkür ediyorum.

Kitabın yayınlanmasını sağlayan Şanlıurfa Valisi Sayın Abdullah ERİN'e ve ŞURKAV Yönetim Kurulu'na teşekkürlerimi ve şükranlarımı sunuyorum.

Baki kalan bu gök kubbede bir hoş sadâ bırakması dileğiyle...

İ. Halil ALTINGÖZ

Kültür ve Turizm Bakanlığı
İstanbul Devlet Türk Halk Müziği Korosu Sanatçısı
Kasım 2017

URFA MÜZİĞİ HAKKINDA

İ. Halil ALTINGÖZ

İstanbul Devlet Türk Halk Müziği Korosu Sanatçısı

Mevcut arkeolojik bulgulara göre Şanlıurfa, avcı ve toplayıcı toplumdandır, yerleşik hayata geçildiği, mimarlık tarihinin başlangıcı sayılan, neolitik dönemin en önemli ve en eski yerleşim yeridir.

Bilimsel olarak tespit edilen 11.500 yıllık tarihi ile dünyanın en eski kentidir. Yerleşik hayatın başlangıcı olan şehir (bölge) olduğu için, tüm insanlığın ata yurdu. İlk dinlerden çok tanrılı ve tek tanrılı dinlere ait her uygarlıktan ve medeniyetten kültür mirasını bağrında taşıyan ender merkezlerden biridir.

Tarih, bilim, hukuk, inanç, kültür, sanat, edebiyat, medeniyet gibi insanlık kültürünün oluşumuna ve gelişimine önemli katkılar sağlamış, tarihinin her döneminde medeniyetlerin ve kültürlerin buluştuğu, kaynaştığı, kardeşliğin ve hoşgörünün hakim olduğu, başta bütün semavi dinlerin atası Hz. İbrahim olmak üzere, birçok peygamberin doğduğu, yaşadığı mukaddes bir beldedir.

Hakkında sayısız şiir, destan ve metinler yazılan Urfa, mistik atmosferi, otantik yapısı ve özgün mirası ile şairlere, sanatkârlara, bilim insanlarına hala ilham kaynağı olmaya devam etmektedir. Şanlıurfa tarihten gelen müzik ve kültür mirasıyla, dünyada ve ülkemizde müstesna bir konuma sahiptir.

Urfa'yı birkaç konu başlığı ile ifade etmek istersek, bu başlıklardan birinin kesinlikle müzik olması gerekir. Kapsamlı bir araştırma yapıldığı takdirde, inanıyoruz ki birçok ilk gibi müzik kültürünün de Urfa'dan Dünya'ya yayıldığı görülecektir. İnsanoğlunun yerleşik ha-

yata geçtiği ilk şehrin Urfa olduğu, bilimsel olarak tespit edilince, insanın temel ihtiyaçlarından biri olan müziğin de bu tarihle birlikte başlaması gerekir. Çünkü, müzik tarihinin insanlık tarihiyle birlikte olageldiği bilimsel bir gerçektir.

Meşhur tarihçi Ebul-Farac'a göre de Urfa Nuh tufanından sonra yeryüzünde kurulan yerleşim merkezinden ilki ve en önemlisidir. Göbeklitepe ve Balıklıgöl'de yapılan kazılarda bulunan bulgulara göre ise Urfa'nın M.Ö. 9500 yıllık bir tarihe uzandığı tespit edilmiştir. Tarihte İpek Yolu üzerinde çok önemli bir kavşakta olması, çok çeşitli din, kültür ve medeniyetlere merkez olması dolayısıyla müziği de çok geniş kaynaklardan beslenmiş ve bugünkü haklı ününe ulaşmıştır.

Yerleşim merkezi olarak yukarıda zikrettiğimiz tarihlere uzanan Urfa'da, musikinin tarihi de aynı seyri takip eder. Tespit edilen bilgilere göre miladi 168-222 arasında Edessa (Urfa)'da yaşayan büyük din filozofu, şair ve önemli bir musiki ideologu olan Bardaişan, yeni doğan oğlunun adını "ahenk" anlamına gelen "Harmonius" koymuştur. Bardaişan yazdığı dini şiirleri besteler, başkalarına besteletirdi ve bunları dini ayinlerde kullanarak müziğin eşsiz gücünü ilk defa dini alanda kullanarak, bu konuda tarihe adını yazdırmıştır. Bu bağlamda ilk kilise müziğinin Urfa kaynaklı olduğunu söyleyebiliriz.

M.S. 5.y.y.'a tarihlenen Haleplibahçe Mozaiklerinde, elinde sazıyla müzik icra eden bir müzisyenin resmedildiği bir mozaik tespit edilmiştir. Yine Urfa'da bulunan birçok mozaikte müzik icrasını temsil

1940'lı Yıllarda Urfa Müzik Heyeti Soldan Sağa; Marangoz Halil, Öğretmen Cevdet Emiroğlu, Bekçi Bakır, Karaköprülü İsmail, Mukim Tahir, Mehmet Şengül (Çırçır Mahe), Abdurrahman Fener (Aşçı Hoca), Bakkal Kör Kadir

eden motiflere rastlanmıştır. Bunlardan en çok bilineni ve dikkat çeken Şanlıurfa'nın Eyyubiye mahallesinde yapılan kazılarda bulunan bulgularda sihirli musikîşinas Orfius ve onun musikisini dinleyen kuş, aslan, geyik ve melekler betimlenmektedir. Yukarıda vurguladığımız gibi Urfa musikisini akademik bir bakışla ele alan kapsamlı bir çalışmanın yapılması gerekir. Bu çalışma, yapıldığında dünya müzik tarihinin gelişimi konusunda yerelden evrensele önemli katkılar sağlayacaktır.

Buraya kadar Urfa'nın tarihsel geçmişi ve müzik geçmişi hakkında girizgâh şeklinde yüzeysel bilgiler vermeye çalıştık. Dolayısıyla tarihi ve müziği yazılı tarihle başlayan Urfa'nın, musikisini anlatmak kapsamlı araştırmalar ve uzun zaman gerektiren zor bir iştir. Biz ancak yakın geçmişimizde ve günümüzde Urfa'da yapılan müzik türleri hakkında temel bilgiler vermeye çalışacağız.

Buna göre; Urfa'da günümüzde yapılan müziği üç ana başlıkta toplayabiliriz. Bunlar;

- Tasavvuf Müziği (Çifteler)
- Klasik Türk Müziği

- Halk Müziği'dir.

URFA'DA TASAVVUF MÜZİĞİ (Çifteler)

Urfa'da çok gelişmiş bir dini musiki mevcuttur. Diğer bölgelerdeki dini müzikten çok farklı özellikleri olan bu musiki, yörede "Çifte" adıyla adlandırılmış ve geniş bir kabulde günümüzde de kullanılmaktadır.

Çifteler, diğer bölgelerdeki tasavvuf müziğine göre ezgi olarak oldukça kıvrak, coşkulu ve ritme dayalıdır. Bu musikiye "Çifte" denmesinin sebebi bu ezgilerin koral (toplu) olarak icra edilmesindedir. Aynı zamanda bu meclislerdeki ritimsiz uzun hava tarzındaki solo icralara da "tek" denmiştir.

Urfa'da Çifteleri incelediğimizde ilk dikkatimizi çeken özellik, Çiftelerin usül profilidir. Çok yoğun olarak onsekizlik usül kullanılmış ve anakruz (eksik ölçü) çok yaygındır. Özellikle curcuna 2+3+2+3 ve aksak semai 3+2+2+3 olarak ölçülen ezgilerin ritminin son üçünden şana girilir.

1900'lü yıllarda Urfalı Bir Müzik Gurubu

Sofyan 4/4'lük ve sengin semai 6/4'lük de çiftelerde sıklıkla kullanılmıştır. Yine makamsal olarak Çifteleri incelersek Hicaz, Uşşak, Hüseyini, Muhayyer, Hicazkar, Saba, Rast, Segah, Mahur, Karcıçar, Gerdaniye vb. gibi çok çeşitli makam ve dizilerin kullanıldığını görürüz.

Çiftelere genellikle "Def" denen büyük Bendirlerle eşlik edilir. Bu musiki de güfteler (söz) ön plandadır. Aynı güftenin değişik ezgilerin üzerinde kullanıldığı gözlemlenir.

Çiftelerin günümüze aktarılmasında önemli kaynak kişiler olarak Ahmet Uzungöl, Eskici Dede Osman Aydın, Hafız Halil Uzungöl, Şih İbrahim karataş, Tenekeci Mahmut Güzelgöz, Hacı Nuri Hafız, Saatçi Yusuf Özer, Şevki Hafız Altıngöz, Akif Baybostancı gibi isimleri sayabiliriz.

Çiftelere örnek olarak;

Mecnun İsen Ey Dil Sana Leylamı Bulunmaz

Ey Dide Nedir Uyku Gel Uyan Gecelerde

Arzuhal İçin Sultana Geldim

Aşkınla Bu Uşşakı Şahaneye Dönderdin

Ben Bir Yakub İdim Kendi Halımda

Ben Bu Dağın Ağacıyam

Cana Bizim Esrarımız İmlalere Sığmaz

Ey Rahmeti Bol Padişah

Göster Cemalin Şemini

Medine Daşına Bak

Rahmeyle Bu Dil Hastayı Naçare İlahi

Gel Ey Derdile Yanıcı

Mevlam Derki; Doğruca Gel Gel

Yeşil Ördek Olsam, Yarin Gölünde

Mesti Hayranım

Ne Gam Yersin Be Hey Asi Günahkar

Hoca Efendi gibi çifteleri sayabiliriz.

URFA'DA HALK MÜZİĞİ

Urfa Halk Müziği, ezgilerindeki müzikalite, söz zenginliği, eser sayısı kaliteli ve sistemli icrasıyla Türk Halk Müziği içinde seçkin bir konuma sahip olmuş ve bu özelliklerinden dolayı Urfa'ya açık konservatuar gibi çok güzel bir benzetme izafe edilmiştir.

Düğünlerde, kına gecelerinde, asbap gecelerinde, dergah ve tekkelerde, mevlitte, dağ yatılarında ve nihayet sıra gecelerinde bu açık konservatuarın usta hocaları, okuyucuları, meraklılarına ders niteliğinde meşkler yapmışlardır.

Urfalıların hayatlarının her evresinde musiki olduğu için halkın büyük çoğunluğu da müzikle yakından ilgilenmiştir. Öyle ki Urfa'da hoyratlara bile meslek erbapları kendi üslup ve isimlerini ilaştırmıştır, örneğin; Bahçacı, Kalaycı, Daşçı, Keçeci Hoyratı gibi; dolayısıyla yediden yetmişe hemen herkes az ya da çok müziğe ilgi duyar.

Urfa Halk Musikisi Kerkük ve Harput yöresindeki türkü ve uzun havalarla gerek ezgi olarak gerekse de tanımlamalarla benzerlik arz eder. Urfa'nın etkileşim içinde olduğu bu yörelerle ortak çok sayıda varyant türkü ve uzun havası mevcuttur. Urfa Halk Musikisi'nin etkileşim içinde olduğu önemli bir merkez de Klasik Türk Musikisi'dir öyle ki şarki ile türkünün harman olduğu, buluştuğu yerlerden biri de Urfa'dır.

Şanlıurfa'da Mahalli İcraya Göre Makam Seyri

Urfa'da müzik meclislerinde makam geleneği önem arz eder. Genellikle Meşke Divan (Hüseyini) veya Rast makamıyla başlanır ve mutlaka eser aralarında büyük şairlerden Fuzuli, Nabi, Baki, Galip, Rifat, Fehim, Nezihe Yaşar, Eşref, Furuği, Saffet, Kuddusi, Ziya Paşa ve Şair Abdi gibi şairlerin divanlarından gazeller okunur, hoyratlar söylenir.

Urfa'da halk müziğinin en önemli etkileşim sahası Klasik Türk Müziğidir demiştik. Urfa'da günümüzde kısmen -ama eskiden mutlaka- fasıllara Klasik Türk Musikisi'yle başlanır. Kar, beste, semai ve şarkılardan sonra türkülere geçilir, eser aralarında gazeller icra edilir, hoyratlar söylenir sonra hareketli (ritmik) eserlerle meşk sona ererdi. Bu meşkların süresi, bazen insanı hayrete düşürür, akşamın erken saatlerinde başlar, sabah gün ışığına kadar devam ettiği olurdu.

Mehmet Nacak ve İ. Halil Altıngöz Urfa evinde sıra gurubuyla / 2014

Urfa musiki meclislerinde genellikle Uşşak, Hicaz, Muhayyer, Hüzzam, Gerdaniye, Saba, Mahur, Çargah, Karcıgar, Segah ve Hicazkar dizilerinde uzun havalar, türküler, şarkılar icra edilir. Urfa'da gazeller genellikle Uşşak, Hicaz, Kürdi, Navruz, Rast, saba ve Segah dizilerinde ve içinde geçkiler yapılarak icra edilmiştir. Gazellere, sazların taksimiyle başlanır ve gazelin katları (mertebeleri) değişik sazlarla kısa taksimler yapılarak gösterilir, akabinde gazelhan okumaya başlar. Gazellerin bütün mertebelerinin okunabilmesi için gazelhanın ses rejistirinin çok geniş olması gerekir. Çünkü gazellerdeki ses aralığı çok geniştir. Gazelhanın gazelin sözlerinin manasını da bilmesi gerekir. Yine gazellerdeki en ufak bir telaffuz farkı, güftedeki manayı tamamiyle değiştirebilir.

Hemen hemen her Urfalı, bir gazelin sözlerini ezberden okur. Halkın divan şiirine bu derece ilgisi insanı hayrete düşürür. Onun için meclislerde gazel okumak hakikaten bilgi ve beceri gerektiren bir sanattır.

Urfa'da müzik meclislerinde kullanılan çalgılar Ud, Kanun, Keman, Ney, Cümbüş, Darbuka gibi geleneksel Türk Sanat Müziği

sazlarının yanında Halk Müziği sazları Çoğür, Bağlama, yerel bir saz olan Neşetkar, Kaval vs. beraber kullanılmaktadır. Urfa türkü ve gazellerindeki ses rejistirinin genişliği, herhalde yukarıda saydığımız klasik sazların kullanımını zorunlu hale getirmiştir.

Urfa Türküleri'ndeki ritim profilini incelersek, yöremizde kullanılan usuller kullanım sıklığına göre 4/4'lük, 10/8'lik, 2/4'lük, 6/4'lük, 12/8'lik 9/8'lik ve 3/4'lük olarak kullanılmıştır.

Urfaya ait çoğunluğu sözlü kırık hava, sözsüz kırık hava (ayak ve enstrümental), uzun hava ve gazel formundaki usta malı ezgilerin sayısı yaklaşık olarak 500 civarındadır.

Yörenin önemli kaynak kişileri, Damburacı Derviş, (Mukim)Tahir Oturan, (Kel)Hamza Şenses, (Bekçi) Bakır Yurtsever, Tenekeci Mahmut Güzelgöz, Ahmet Uzungöl, Cemil Cankat, Kazancı Bedih Yoluk, Hacı Nuri hafız, Şükrü Hafız gibi isimleri sayabiliriz.

Urfa Türkülerine örnek olarak;

- ◆ Fırat Kenarının İnce Dumani,
- ◆ Yar Yüreğim Yar,

- ◆ Ne Çemen Ne Sayeyi Gül,
- ◆ Al Yeşil Dökün Anneler,
- ◆ Ayağında Kundura,
- ◆ Vardım Ki Yurdundan Ayak Göçürmüş,
- ◆ Dön Beri Dön Beri De Yüzün Göreyim,
- ◆ Bahçaya Kuzu Girdi,
- ◆ Bülbüller Düğün Eyler,
- ◆ Çay İçinde Adalar,
- ◆ Daracık Sokakta Yara Kavuştum,
- ◆ Evlerinde Var Badiya,
- ◆ Gele Gele Geldik Bir Karataşa,
- ◆ Güvercin Vurdum Kalkmaz,
- ◆ Habeşin Bağında Vurdular Beni,
- ◆ Harman Yeri Sürseler,
- ◆ Hayatları Değirmi.
- ◆ Kapıyı Çalan Kimdir?
- ◆ Ordumuz Gitti Muşa Dayandı.
- ◆ Pınara Varmadın mı?
- ◆ Sarıççek Mor Menevşe Zamanı.
- ◆ Siyah Zülfün Tellerine,
- ◆ Şu Urfa'nın Kapısı,
- ◆ Tanburam Rebab Oldu,
- ◆ Gittim Baktım Evlerinin Halına,
- ◆ Taşa Verdim Yanımı,
- ◆ Urfalıyam Dağlıyam,
- ◆ Urfa'nın Etrafı Dumanlı Dağlar,
- ◆ Urfalıyam Ezelden,
- ◆ Yaylalar İçinde Erzurum Yayla.

gibi türküleri sayabiliriz.

URFA'DA KLASİK TÜRK MÜZİĞİ

Urfa müzik meclislerinde Klasik Türk Müziği, çok önemli bir yere sahiptir. Öyle ki meşklere, ahenklere başlanırken günümüzde kısım -ama eskiden mutlaka- geleneksel Türk Sanat Müziği ile başlanırdı.

Başta peşrev alınır sonra kâr, beste, semailer, şarkılar icra edilir, bilahare gazellerden türkülere geçilirdi. Osmanlı döneminde başşe-

1946 Yılında Osman Özsoy Başkanlığında Urfa Müzik Heyeti

hirlere uzak olmasına rağmen Urfa'da geleneksel Türk Sanat Müziği icra edilmesi yaygın ve ileri düzeydedir. Bunda şehrin Osmanlı İmparatorluğu idaresine geçmesinden sonra payitahttan sürgüne gönderilen devrin ünlü musikişinaslarının burada ikamet mecburiyetinde bırakılmalarının payının büyük olduğu tahmin edilmektedir. Dolayısıyla yörede kullanılan çalgı profiline de geleneksel Türk Sanat Müziği sazları olması tesadüf değildir.

Musiki, Urfa'da her zaman büyük ilgi ve değer ifade etmiştir, yöredeki kanaat önderlerinin, bölgenin ileri gelenlerinin müziğe bakış açısı Urfa'da musikin gelişmesinde etkili olmuştur. Okuyucular ve sazendeler, buldukları toplumlarda daima hürmet ve takdir görmüşlerdir.

Özellikle hafız, hoca, aydın tarikat ehli kişiler öteden beri yörenin meşhur okuyucularıdır ve Urfa'da müzik katarının lokomotifleri olmuşlardır. Örneğin yakın tarihimizde; Kıde Hafız, Hamit Hafız, Halil Hafız, Ahmet Uzungöl, Tenekeci Mahmut, Dede Osman, Şükrü Hafız, Hacı Nuri Hafız, Şevki Hafız (Altingöz) ve Mahmut Hafız (Akagün) gibi hanedeler Klasik Türk Müziği'ni iyi derecede icra ederken, bu müziği çiftelerle ve türkülerle de harmanlamışlardır. dolayısıyla meşk trafiği de yukarıda anlatmaya çalıştığımız biçimde şekillenmiştir. Umudumuz ve dileğimiz odur ki başta gençlerimiz ve tüm toplumumuz yenden o derin musiki zevkine geri dönsün ve dejenere müzikleri dinlemek yerine yukarıda zikrettiğimiz güzellikleri hayatımıza müzik adına hakim kılsınlar.

ŞANLIURFA HALK MÜZİĞİ VE DERLEME ÇALIŞMALARI

Öğr. Gör. S. Sabri KÜRKÇÜOĞLU
Halk Kültürü Araştırmacısı

Şanlıurfa Halk Müziği, ezgi yapısı, söz zenginliği, eser sayısı, kaliteli ve sistemli icrası ile Türk Halk Müziği içinde seçkin bir konuma sahip olmuştur. Güzel icra yeteneğine sahip yöre sanatçılarının ses rengi ve ağız özellikleriyle bütünleşen bu müzik, yurdumuza güzellikler dünyasının kapısını açmıştır.

Şanlıurfa müzik kültüründe “sıra geceleri” ve “yatı geceleri”nin özel bir rolü bulunmaktadır. Haftada bir gece evlerde toplanarak sıra gezen gruplar ile birkaç gün kalmak üzere dağlara yatıya giden grupların içinde çalgı takımı ve okuyucular da bulunur. Bu gecelerde sohbetlerin yanı sıra usta-çırak geleneği içerisinde makam geleneğine göre sistemli müzik icra edilmekte olup gençler ilk müzik bilgisi ve terbiyesini bu gecelerde almaktadırlar.

Şanlıurfa Halk Müziği ürünleri sanat değeri yüksek, insanı yürekten etkileyen, içli ve duygulu eserlerden oluşmaktadır. Duyguların, düşüncelerin, sevginin, ıstırabın, mutluluğun ve hayatın diğer özelliklerinin türkülere, hoyratlara, gazellere ince ince işlendiği Urfa Havaları müzik camiasınca ve geniş kitlelerce sevilmekte ve zevkle dinlenmektedir.

Ağızları, müzik anlayışları, etkilenmeleri, makam geleneğine bağlı müzik icrası gibi ortak özellikleri, benzerlik veya yakınlıkları olan bilhassa; Kerkük, Elazığ, Diyarbakır ve Şanlıurfa gibi illerin türkülerinde çok çeşitli varyantlar olabilmektedir. Bir Şanlıurfa türküsünün Elazığ veya Malatya türküsü, bir Elazığ türküsünün de Malatya veya Diyarbakır türküsü olarak kaydına rastlanmıştır. Bu yörelerin önemli oranda melodi (ezgi) benzerlikleri olan türkülerinin varlığı bilinen bir gerçektir. Yörelerin kendi kendilerine mal ettikleri fakat aslında kendilerinin olmayan türküleri de vardır. Halk müziği derlemeleri ve araştır-

malarında bazı türkülerin hangi yöreye ait olduğunun kesin olarak tespiti çoğu kez mümkün olmamaktadır. Bazı eserlerin daha geniş bir coğrafyada sevildiği ve daha ortak izler taşıdığı görülmektedir. Bu durum halk müziğine ayrı bir güzellik ve zenginlik katmaktadır.

Şanlıurfa Halk Müziği sahasında araştırılacak, incelenecek ve derlenecek birçok ürün bulunmaktadır. Konuyla ilgili kurum ve kuruluşlar ile araştırmacıların yapacağı yeni çalışmalar bu kültür mirasımızın gelecek kuşaklara aktarılmasını ve yaşatılmasını sağlayacaktır.

ŞANLIURFA'DA HALK MÜZİĞİ DERLEME ÇALIŞMALARI

1) Dâr'ül-Elhân Heyeti'nin 1926 Yılında Yapmış Olduğu Derleme Çalışması

Urfa türküleriyle ilgili ilk kapsamlı derleme çalışması Dâr'ül-Elhân Heyeti'nin (İstanbul Konservatuvarı) Yusuf Ziya Demircioğlu başkanlığında yaptığı çalışmadır.

Dâr'ül-Elhân (İstanbul Konservatuvarı) heyeti; türkü, uzun hava ve oyun havaları derlemek üzere Anadolu'ya dört gezi yapmıştır. Yapılan dört derleme çalışmasında yurdun çeşitli yörelerinden 850 kadar türkü notaya alınmış; bunların önemli bir kısmı plağa kaydedilmiştir. Bu plaklar sıhatsız arşivleme ve imkansızlık yüzünden birkaç yıl içinde bozulmuştur. Bu gezilerde derlenen ezgiler “Anadolu Halk Şarkıları” ismiyle 15 defter halinde 1927 yılında yayınlanmıştır.

Heyet Birinci araştırma gezisinde, 31 Temmuz 1926 tarihinde Şanlıurfa'ya gelmiştir. Bu geziye Yusuf Ziya Demircioğlu, Rauf Yekta,

Dürri ve Ekrem Besim katılmışlardır. Birinci araştırma gezisi Urfa'nın yanı sıra Adana, Gaziantep, Niğde, Kayseri, Sivas illerini de kapsamıştır. Bu gezide 250 adet halk türküsü ve oyun havası derlenmiştir. Bu bölgede ilk seyahatte toplanan türkülerin notaları ve sözleri "Anadolu Halk Şarkıları" defterler halinde nota ve sözleriyle 1927 yılında Osmanlıca yayınlanmıştır.

Urfa türkülerinden 37 adedinin sözleri ve notaları ise Dârü'l-Elhân Heyeti'nin derleme çalışmalarının yer aldığı Anadolu Halk Şarkıları'nın 5., 6. ve 7. defterlerinde Osmanlıca; 13. defterde yeni yazıyla yayınlanmıştır.

Osmanlıca basılmış 5. defterin önsözünü yazan Ekrem Besim Bey'in Urfa türküleri ve okuyucuları hakkında güzel tespitleri vardır.

Mahmut Ragıp Gazimihal de, "Anadolu Türküleri ve Müzik İstikbâlimiz" adlı kitabında bu ilk derleme gezisine dair Yusuf Ziya Demircioğlu'nun anlattıklarına yer vermiştir.

Ayrıca Yusuf Ziya Demircioğlu "Anadolu Köylerinin Türküleri" isimli kitapta 18 Şanlıurfa türküsünün sözlerine yer vermiştir. Bu türküler şunlardır: Ağlama yar ağlama, Az kaldı bayram ola, Kalenin ardında üç ağaç incir, Harman yeri sürseler, Gidin bulutlar gidin, Çaya indim çağlarım, Karanfil ekilende, Elinde altın terazi, Arabası mavi boya, Petekte üzüm kara, Giderem ben de ben de, Oğlan gider oduna, Giderem burdan artık, Evlerinin önü yoldur yolaktır, Hüvengin yollarında, Çelik pazarında ufacak taşlar, Ben de gittim bir geyiğin avına, Vara vara vardım bu kara taş.

2) Ankara Devlet Konservatuvarı'nın 1938 Yılında Yapmış Olduğu Derleme Çalışması

Urfa'da yapılan ikinci önemli derleme çalışması Ulvi Cemal Erkin başkanlığında Muzaffer Sarısözen'in de katılımıyla Ankara Devlet Konservatuvarı tarafından yapılan derleme çalışmasıdır.

1938 yılında Urfa'ya gelen heyet, Urfa'nın ileri gelen ustalarından; türkü, uzun hava ve oyun havaları kaydetmişler ve daha sonra bunların bir kısmını notaya alarak radyo arşivine kazandırmışlardır. Bu derleme çalışmasında Mukim Tahir, Hacı Nuri Hafız (Başaran), Şükrü Hafız (Çadircı), Bayan Saniye, Mehmet Sağlamkol (Kurrik Mehey), Mehmet Bardakçı, Hakim Ercan, Bekir Kaynak, Karaköprülü İsmail, Nusret Ergun, Kadir Yılmaz, Hüseyin Simitçi, İsmail Şimşek gibi Urfa'nın meşhur okuyucularından derlemeler yapmışlardır.

1926 Yılında Urfa'ya Derlemeye Gelen Rauf Yekta Bey

1926 Yılı Derlemesinde Gramafon ile Kayıt Yapılırken. Ayaktakiler: Dârü'l-Elhân Hocası Ekrem Besim (Tektaş), Okuyuculardan Derviş Efendi, Oturanlar: Halil'ür-Rahman Camii İmamı Zeki Efendi ve Hafız Nuri Efendi

Bu derlemenin ses kayıtları; Ankara Devlet Konservatuvarında, TRT'de, Kültür Bakanlığı Halk Kültürlerini Araştırma Genel Müdürlüğü arşiviyle Abuzer Akbıyık ve S.Sabri Kürkçüoğlu özel arşivinde bulunmaktadır.

1938 yılında Şanlıurfa'da yapılan derleme çalışmasında tespit edilen ve arşivlerde bulunan banttaki türkü, uzun hava ve oyun havaları şunlardır:

Urfa hoyratı / Mehmet Sağlamkol (Kurrik Mehey), Ebe kümecı / Mehmet Sağlamkol (Kurrik Mehey), Taşa vurdum / Mehmet Sağlamkol (Kurrik Mehey), Urfalıyam ezelden, Tutam yar elinden tutam / Mehmet Bardakçı, Dağlar başı kışladı, Güzel senin ne belalı başın var, Bugün bayram günüdür, Pınarın başında yatmış uyumuş, Kahveyi kaynatırlar / Mehmet Bardakçı, Lokman kimin (Uzun hava) / Mehmet Bardakçı, Dön beri yüzün göreyim / Mehmet Bardakçı, Mersiye, Yara sızlar (UH) / Mahmut Küçüksüslü, Kolumu salladım / Mehmet, Kavalla oyun havası / Kavalcı Ramazan, Kavalla oyun havası / İsmail Şimşek, Gelemem ben / Mehmet Sağlamkol, Bağlama ile oyun havası / Hakim Ercan, Ben sıhnamı al isterem / Hafız Nuri Başaran, Ağam etmez bu nazı, Urfa'nın bedenleri, Tavus kuşu / Mehmet Sağlamkol, İndim kuyun dibine, Pencereden kar geliyor (UH), Çadır kurdum düzlere, Divan hoyratı / Hafız Nuri Baraşan, Bağlama ile oyun

havası / Hakim Ercan, Yine doğdu güneşler (Hoyrat) / Hafız Nuri Başaran, Bağlama ile oyun havası / Hakim Ercan, Giderem burdan artık / Topluluk, Tamburam rebap oldu / Topluluk, Kavalla karayılan oyun havası / Kavalcı Ramazan, Anadolu oyun havası, Urfa mahpushanası / Balo Atar, Bağlama ile oyun havası, Hasan Dağı oyun havası / Siverekli Mehmet Çelik, Delali Mihrican oyun havası, Deloyloy oyun havası / Siverekli Mehmet, Evlerinde var badiya / Bekir Kaynak, Gülizar oyun havası, Çarşıda nişe / Tahir Oturan (Mukim Tahir), Bu bağ bizim olaydı / Bekir Kaynak, Bu pınar eşme pınar / Tahir Oturan (Mukim Tahir), Atımı bağladım / Bayan Saniye, Anama söyleyin damda yatmasın (Ağıt), Senin yazın kışa benzer / Karaköprülü İsmail, Mahpushâne, Saray yolu / Nusret Ergun, Kışla şarkısı / Nusret Ergun, Yüce dağ başında / Fehmi Torkan, Abdo'nun mezarını (UH) / Tahir Oturan (Mukim Tahir), Küstürdün barışamam / Şükrü Çadircı, Ayrıldım özlere (UH), Bu derenin armudu / Kadir Yılmaz, Havayı deli gönül (UH), Tahir Oturan (Mukim Tahir), Bülbüller düğün eyler / Şükrü Çadircı, Seherde girdim başa / Şükrü Çadircı, Gül iken açıldım soldum / B.Gürses, Derdi bile (UH) Kadir Yılmaz, Karalar giymişim (UH) Kadir Yılmaz, Hamra çarşaf başında, Kekliğimi doyurdular / Nusret Ergun, Bağlama ile oyun havası / Hüseyin Simitçi.

3) Osman Özsoy'un (Bandocu Osman) Yaptığı Derlemeler

1940-1950 yılları arasında Urfa'da bando takımını kurup yürüten Osman Özsoy Urfa Halkevi'nde musiki faaliyetlerinde bulunmuştur. Bu hizmetleri sırasında birçok kişiye nota ve solfej öğretmiştir. Bu yıllarda Urfa türküleri ve oyun havalarını da derlemiştir. Derlediklerini "Urfalı Musikîşinaslar ve Halk Türküleri" adlı bir defterde toplamıştır. Bu defter Abuzer Akbıyık'ın arşivinde bulunmaktadır.

4) Fikret Otyam'ın Yaptığı Derlemeler

1953 yılında Dünya Gazetesi'nde çalışırken ilk kez bir röportaj için geldiği Urfa'ya sevdalanan Fikret Otyam 48 yıl boyunca Urfa'ya yılda birkaç kez gelip gitmiştir. Bu gezilerinin bazılarında Urfa Türkülerinden derlemeler yapıp bantlara kaydetmiştir. Bu bantları 1994 yılında ŞURKAV arşivine vermiştir. Bantlar üzerinde çalışılmaktadır.

Yıllar önce bir yazısında "Doğduğum Aksaray'ı çok seviyorum ama anam, keşke Urfa'da doğursaydı beni, sorulduğunda ben de Urfalıyım diyebilseydim" diye yazan Fikret Otyam 1960 yılının Mayıs ayında Urfa'ya yaptığı bir seyahatindeki izlenimlerini "Gide Gide 3 / Harran Hoyrat Mayın" isimli kitabında ise şöyle anlatıyor:

"Akşamdı... Urfa Palas Otelî önündeydim. Akıl almaz, dinlemesi doyulmaz, bir ses, beni olduğum yere çaktı. Bütün Urfa inliyor desem inanın yalan değil gerçek... Kahvede kürsülere oturmuş Urfalılar 'huşu' içindeydiler... İşte dedim, İlhan'a duyurmak istediğim hoy-

rat bu... Dinledim biraz daha.. Koşarak dar sokaklara daldım. Dar sokakların birisinde bir ev vardır. Kapısında 'Urfa Musiki Cemiyeti' yazar. Kapıyı yumruklamaya başladım, halk oyuncusu canım insan İsa Barak açtı kapıyı 'Hoş gelmişsen Baboo' dedi, 'yorulmuşsandır.'

- Aman İsa, bir yerde bir hoyrat okuyorlar bizim İlhan (İlhan Başgöz) dinlese deli olur.

Şaşırdı.

Baktım iç odadan bir türkü gelir. Kulak kesildim. Usulca girdim içeri. Yirmi kadar vardılar. Bizim uzun İlhan, TK 30 Grundig'i kurmuş, ses kaydediyor. Dışarıdan duyduğum türkü buradan yayılıyordu. Hem kayıt yapıyorlar, hem de dışarıdaki hoparlöre veriyorlardı türküyü..."

Fikret Otyam bir sonraki seyahatinde ise şöyle anlatıyor Urfalıyı ve Urfa müziğini:

"Urfa Musiki cemiyeti yöneticilerine haber ulaştırdık... Dileklerimiz duyurduk... Derneğin üyeleri halis Urfa çocukları, insanları. Çoğu esnaf... İş gücü sahibi... Garip dostu kişiler... Tenekeci Mahmut Güzelgöz, Sazcı Aziz Çekirge, Şoför Mehmet Sağlamkol (Kurrik), yüz yaşında Hafız İsmail Baba, Mustafa Çölkesen, öğrenci Yavuz Tapucu, Kemal Geçgil, Mehmet Şengül, İsa Barak, İbrahim Ağan unutulur insanlar değil. Mahmut Güzegöz dükkânını kapatıp geldi. Asırlık Urfa türkülerini bilen bu mert insan, garip dostu, yiğit sesli... Kazancını, üç günlük kazancını düşünmedi... Şoför Mehmet Kurrik, yüklü kamyonu kirkoya vurup uzattı dost elini... İsa Barak, hele İsa Barak üç gün üç gece gözlerimize baktı, nasıl yararlı olabilirim diye... Urfalıyı sevdiğimi biliyorlardı, Urfalıları sevdiğimi biliyorlardı, yüreklerini açtılar... Unutulmaz..."

Şanlıurfalılar adına, Sayın Otyam'a teşekkür edilmek istenmiş ve 2001 yılının 11 Nisan günü onun adını taşıyan Harran kütüphanesi kendisinin de katılımı ile Vali Muzaffer Dilek tarafından hizmete açılmıştır.

5) Fatih Yükselmiş Tarafından Yayınlanan "Urfa Halk Türküleri" Kitabı

Fatih Yükselmiş, derlediği Urfa türküleri ve hoyratlarının sözlerini 1963 yılında "Urfa Halk Türküleri" ismiyle küçük boyutta bir kitap olarak İstanbul'da Çelikkilt Matbaasında basılarak yayınlanmıştır.

6) MİFAD Tarafından 1976 Yılında Yapılan Derleme Çalışması

Urfa'da yapılan önemli bir derleme çalışması da MİFAD (Kültür Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi) tarafından yapılmıştır. Bugünkü adı HAGEM (Halk Kültürlerini Araştırma Genel Müdürlüğü)'dir.

Bu çalışmada Yaşar Doruk başkanlığındaki heyet, Şanlıurfa'ya

gelerek meşhur okuyucu ve kaynak kişi Tenekeci Mahmut, Bakır Yurtsever, Abdullah Balak ve Ahmet Alaybeyi'nden 350 civarında türkü ve oyun havası derlemişlerdir. Daha sonra derledikleri bu türkü ve oyun havalarından 39 adedi notalarıyla birlikte "Şanlıurfa'dan Derlenen Türküler ve Oyun Havaları" adlı kitapta, 1977 yılında Milli Folklor Araştırma Dairesi tarafından yayınlanmıştır.

7) Mehmet Özbek'in Yaptığı Derleme Çalışmaları

Şanlıurfalı THM Sanatçısı Mehmet Özbek, Urfa'da bulunduğu (1960'lı yıllarda) talebelik yıllarında meşhur ustaların meclislerinde bulunmuş ve birçok türkü derlemiştir. Daha sonra İstanbul Radyosu'nda ve TRT Müzik Dairesi'nde görev yaptığı yıllarda bunları değerlendirek radyo repertuarına kazandırmıştır. Ayrıca 1975 yılında yayınladığı "Folklor ve Türkülerimiz" adlı kitabında 50 adet Urfa türküsünün sözlerine yer vermiştir.

8) Osman Güzelgöz'ün 1981 Yılında Yaptığı Derleme Çalışması

1981 yılında Osman Güzelgöz, babası ünlü okuyucu ve kaynak kişi Tenekeci Mahmut Güzelgöz'den 8 kaset türkü ve uzun hava derlemiştir. Bu derleme çalışmasında A. Cihat Kürkçüoğlu ve Bakır Karadağlı da sazlarıyla Tenekeci Mahmut Güzelgöz'e eşlik etmişlerdir.

9) Abuzer Akbıyık ve S. Sabri Kürkçüoğlu'nun Yaptığı Derleme Çalışmaları

Abuzer Akbıyık ve S. Sabri Kürkçüoğlu, 1975 yılından itibaren Şanlıurfa türküleri, uzun havaları ve oyun havalarıyla ilgili mahalli kasetleri arşivlemişler ve 1980 yılından itibaren de Şanlıurfa'nın kaynak kişileri, bestekârları ve okuyucularıyla yüzyüze görüşerek birçok ezgi derlemişlerdir.

Tenekeci Mahmut Güzelgöz, Yusuf Kuşçuoğlu, Şükrü Hafız (Çadırca), Mahmut Ağe (Yetkin), Değirmenci Kadir, Bekçi Bakır (Yurtsever), Ahmet Alaybeyi, Abdullah Balak, Şükrü Algın, Mehmet Ataç, Mustafa Şahin, Mehmet Sağlamkol (Kurrik Mehey), Ahmet Cankat, Doğan Güllüoğlu, Mustafa Dişli, Kazancı Bedih (Yoluk), Karaköprülü İsmail, Şemsi Parmaksız, Mustafa Savaş, Fırıncı Mehmet Gözoğlu, Halil Binbaşoğlu, Nene Mehey, Hellan Bakır (Keçeloğlu), Halil Dandam, Mehmet Delioğlu, Fevzi Atlioğlu, Bedir Çağlayan, Saime Kazazoğlu, Cihat Kürkçüoğlu, Osman Doğan, Cülha Hafız, Halil Yıldırım, Bedirhan Kırmızı, Osman Bengisu, Saatçı Yusuf Hafız, Mehmet Nacak, Sait Küçük, Ziya Küçüköğlu, Abdülkadir Algın, Arif Çelik gibi Urfalı kaynak kişi, okuyucu ve bestekârla yüzyüze görüşmeler yapılmış ve bu derleme çalışmaları banta kaydedilmiştir. Özel arşivlerinde bulunan bu bantlarda yer alan bazı ezgiler, TRT arşivine kazandırıl-

mıştır. TRT arşivlerinde yer almayan bazı türkü ve oyun havalarını arşive kazandırmak için çalışmaları devam etmektedir. 1996 yılından itibaren Abuzer Akbıyık ve S. Sabri Kürkçüoğlu'nun bu çalışmalarına Osman Güzelgöz, Salih Turhan ve Kubilay Dökmetaş da iştirak etmişlerdir.

10) Necati Aydın'ın Tarafından 1997 Yılında Yayınlanan Öyküleriyle Şanlıurfa Türküleri Kitabı

Şanlıurfa Devlet THM Korosunda 1990 yılından itibaren 5 yıl misafir sanatçı olarak çalışan bağlama sanatçısı Necati Aydın'ın Şanlıurfa türküleri çalışması bir diğer derlemedir. 1997 yılında Şanlıurfa'da Özdam Matbaacılık'ta "Öyküleriyle Şanlıurfa Türküleri" isimli kitap olarak basılarak yayınlanmıştır. Kitapta 190 türkü notasıyla yer almaktadır.

11) 1999 Yılında Yayınlanan Şanlıurfa Halk Müziği Kitabı

Şanlıurfa Halk Müziği ile ilgili son dönemde yapılan en önemli derleme ve yayın çalışması Abuzer Akbıyık, Salih Turhan, Sabri Kürkçüoğlu, Osman Güzelgöz ve Kubilay Dökmetaş tarafından hazırlanan ve Ekim 1999'da Şanlıurfa Valiliği'nce yayınlanan "Şanlıurfa Halk Müziği" kitabıdır.

Şanlıurfalıların ve aynı zamanda kültür-sanat dünyasını istifadesine sunulan bu eser; 16x24 cm. ebadında, 664 sayfa ve dört bölümden oluşmakta. I. Bölümünde 311 sözlü kırık hava (türkü); II. Bölümünde 14 adet oyun havası ve gezinti; III. Bölümünde 46 adet hoyrat, maya, ağıt ve diğer uzun hava tarzı eserler; IV. Bölümünde ise 28 adet gazel, divan gibi klasik eserler bulunmaktadır ve kitapta toplam 399 eser notasıyla yer almaktadır. Ayrıca kitapta sözlük, konu ile ilgili kaynakça, 103 biyografi ve 156 fotoğraftan oluşan sanatçılar albümü bulunmaktadır.

Şanlıurfa Halk Müziği'ne büyük katkı sağlayacak olan ve "Osmanlı Devleti'nin Kuruluşunun 700. Yıl Dönümü"nde yayınlanan bu kapsamlı çalışma, müzisyenlerin, araştırmacıların, öğrencilerin ve diğer ilgililerin ellerinin altında bulundurabileceği önemli bir başvuru kitabı olacak durumda.

12) TRT Repertuarında Bulunan Şanlıurfa Türkülerini Derleme Çalışmaları

Şanlıurfa türküleriyle ilgili olarak 1960 yılından bu yana gerek TRT adına gerekse kişisel derleme yapıp TRT repertuarına kazandıran isimler ise şunlardır. Emin Tugay, Ahmet Yamacı, Abdullah Balak, İzzet Altınmeşe, Nida Tüfekçi, Muzaffer Sarısözen, Ahmet Bayram, Bakır Karadağlı, Kubilay Dökmetaş, Salih Turhan, Bedir Çağlayan,

Mustafa Canan, Bedirhan Kırmızı, Yücel Paşmakçı, Yavuz Tapucu, Ramazan Şenses, Nihat Mercanlı, Selahattin Erorhan, Bünyamin Ak-sungur, Cemil Cankat, Mehmet Özbek, Selahattin Alpay, Bakır Yurt-sever, Abdulkadir Algın, Osman Güzelgöz, Melih Duygulu, Süley-man Yıldız, Adnan Ataman'ı sayabiliriz.

13) Kültür Bakanlığı Şanlıurfa Türk Halk Müziği Korosu'nun Derlemeleri

Devlet Türk Halk Müziği Korosu 1991 yılında kurulmuş ve faali-yetlerine başlamıştır. 10 yıllık çalışmaları içerisinde çok sayıda yöre ezgisi korodaki sanatçılar tarafından derlenerek notaya alınmış ve çeşitli dönemlerdeki konserlerde bu eserler icra edilmiştir.

14) İ. Halil Altıngöz, M. Bakır Karadağlı ve Y. Feridun Yüzgen Tarafından 2008 Yılında Yayın-lanan “Urfalı Bestekârlar” Kitabı

Şanlıurfa Devlet THM Korosu sanatçılarından İ. Halil Altıngöz, M. Bakır Karadağlı ve Y. Feridun Yüzgen tarafından hazırlanan, 2008 yılında Şanlıurfa İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü yayını olarak yayınlan-an, “Urfalı Bestekârlar Şükrü Çadircı, Mehmet Ataç, Abdullah Balak” isimli kitapta bestekârlara ait 107 notalı eser yer almaktadır.

15) Necati Aydın'ın 2008 Yılında Yayınlanan “Urfalı Türküleri ve Öyküleri” Kitabı

Şanlıurfa'lı bağlama sanatçısı Necati Aydın tarafından hazırlan-an 2008 yılında Şanlıurfa İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü yayını olarak yayınlanan, “Urfalı Türküleri ve Öyküleri” isimli kitapta 183 türkü, 13 sözsüz ezgi ve bazı türkülerin hikâyeleri yer almaktadır.

16) Dr. Hüseyin Akpınar'ın 2011 Yılında Yayınlanan “Şanlıurfa'da Dînî Mûsikî” Kitabı

Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Türk Din Musikisi Anabilim Dalı öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Akpınar tarafından hazırlan-an, 2011 yılında Yayınevi yayınları olarak yayınlanan, “Şanlıurfa'da Dînî Mûsikî” isimli kitapta Şanlıurfa Mûsikî Tarihi, Şanlıurfa'da Mûsikî-şinas İmam, Hafız ve Mevlidhanlar, Şanlıurfa'da Dini Mûsikî, Cami Mûsikîsi, Tekke Mûsikîsi ile ilgili bilgilerin yanı sıra; 136 adet Çifte (ilahi), Ferâciye, Tekbir, Salavât, Zikir, Salâ, Şugul ve Deyiş notaları yer almaktadır.

17) Dr. Mehmet Avni ÖZBEK'in 2013 Yılında Yayınlanan “Urfalı Türkülerinin Dil ve Anlatım Özellikleri” Kitabı

Kültür ve Turizm Bakanlığı Ankara Devlet THM Korosu Emekli Şefi Dr. Mehmet Avni ÖZBEK tarafından doktora tezi olarak hazırlan-an, 2013 yılında Şanlıurfa Belediyesi tarafından yayınlanan “Urfalı Türkülerinin Dil ve Anlatım Özellikleri” isimli kitapta Urfalı Ses Bil-gisi, Biçim Bilgisi; Urfalı Türkülerinde Anlatım, Biçim ve İçerik Özellik-leri, Sözlük ile 128 Türkü, Hoyrat ve Gazel metni yer almaktadır.

18) Dr. Hüseyin Akpınar'ın 2014 Yılında Yayınlanan “Urfalı Mevlid ve İlahiler” Kitabı

Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Türk Din Musikisi Anabilim Dalı öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Akpınar tarafından hazırlan-an, 2014 yılında Şanlıurfa İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü yayını ola-rak yayınlanan, “Urfalı Mevlid ve İlahiler” isimli kitapta Urfalı'dan der-lenen mevlid, dua, ilahi, hoyrat, mani, gazel ve kaside sözleri yer al-maktadır.

19) Öğr. Gör. S. Sabri Kürkçüoğlu'nun “Sıra Gecesi Geleneği ve Türküleri” kitabı

Harran Üniversitesi Öğretim Görevlisi S. Sabri Kürkçüoğlu tara-fından hazırlanan, 2017 yılında ŞURKAV yayını olarak yayınlan-an “Sıra Gecesi Geleneği ve Türküleri” kitapta Şanlıurfa Sıra gecesi Geleneği, Şanlıurfa Müzik Kültürüyle ilgili bilgilerin yanı sıra Şanlıur-fa'da mahalli icra ve makam seyrine göre sıralanmış 90 türkü, hoyrat ve gazel sözü yer almaktadır.

20) Hüseyin Yeşilgöz'ün Derleme ve Arşivi

Şanlıurfa müziği ile ilgili geçmişten günümüze ses kayıtlarını, fo-toğraf ve belgeleri 1980 yılından beri derleyen Şanlıurfa'lı Hüseyin Ye-şilgöz'ün arşivi araştırmacılar için önemli bir kaynaktır. Eski ses kayıtlarının bir kısmını fotoğraf ve video görüntü desteğiyle klipler haline getirip mahalli televizyonlarda yayınlanmasını sağlıyor. Sanatçıların sesini ve fotoğraflarını gelecek yıllara taşımaya, dinlettirmeye, özel-likle kliplerle medya ortamında o sanatçıyı sevenlerine kavuşturma-ya çalışıyor.

Dârü'l-Elhân'dan Konservatuvara Türk Musikisi

Dârü'l-Elhân, “nağmeler evi” anlamını taşıyan Türkiye'nin ilk resmi müzik okulunun adı. Adında “dâr” sözcüğü bulunan bütün kurumlar gibi “ev, yuva” sıcaklığı taşıdığı bir dönemde kurulmuş. Dârü'l-Elhân'ın hazırlayıcısı olan kurum, 1914'te Şehremini Cemil Paşa (Topuzlu) zamanında faaliyete başlayan Darülbeyt'in müzik koludur. İstanbul Şehremaneti'ne bağlı olarak kurulan Darülbeyt, tiyatro, sahne musikisi, Türk ve Batı musikisini bir arada ele almaya çalışan ulusal bir konservatuvardır. Müzik bölümü Şark ve Garp olarak ikiye ayrılmış, müdürlüğüne ise Ali Rifat Bey (Çağatay) getirilmiştir. Türk musikisinin çöküşünü engellemek, halka düzeyli müzik beğenisini aşılacak ve bazı temsillerde yer alacak müzik eserlerinin ulusal karakterde bestelenmesine yardımcı olmak üzere oluşturulan bu bö-

lümün hocaları Tanburi Cemil Bey, Zekâizade Ahmet Efendi, Ali Rifat Bey, Abdülkadir Bey gibi dönemin üstad müzisyenleri ve parlak icracılarıdır. Şehzadebaşı, Letafet Apartmanı'nda başlayan ve Ferah Tiyatrosunun arka sokağında beyaz bir konağa taşınan Musiki kolu Birinci Dünya Savaşı'nın olağanüstü koşullarında fazla sürmeyerek 14 Mart 1916'da kapatılmıştır.

1916 sonlarında Maarif Nezareti'nin öncülüğünde dönemin müzisyenleri ve fikir adamları bir araya gelerek Abdülkadir Bey'in (Töre) yeni bir müzik okulu açılması için sunduğu raporu görüşür, böylelikle müzik encümeni oluşturulmasına karar verilir. Eski Evkaf Nazırı ve Washington Büyükelçisi besteci Yusuf Ziya Paşa başkanlığındaki en-

Dârü'l-Elhân Sonrası, Günümüzde İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Binası

cümen hazırladığı talimatname ile musiki hocası yetiştirecek ve daha çok Türk musikisine ağırlık verecek bir okul olan Dârü'l-Elhân'ın kurulduğu bildirir. Söz konusu talimatname V. Mehmet'in (Reşad) irade-i seniyesi (9 Aralık 1916) ile kabul edilir.

Dârü'l-Elhân'ın kuruluş amacı müzik sanatının bilimsel bir yolla eğitim ve öğretimi, eski Türk bestecilerine ait klasik eserlerin yayımlanması ve yeniden tanıtılarak canlandırılması olarak özetlenmiştir. Dört yıl süreli eğitim programında Türk musikisi ağırlıklı olarak nota, solfej, ilahî ve ayin-i şerif gibi derslerle ney, tanbur, keman, ud, kanun, lavta, kudüm, santur, def gibi çalgıların öğretimi ve şarkı söyleme (gıñâ) eğitimi yer almış, bunlara arp, viyolonsel, alto ve piyano ile genel musiki tarihi, armoni gibi dersler eklenmiştir. Dârü'l-Elhân Ziya Paşa'nın başkanlığı altında bir süre faaliyet gösterdikten sonra, savaşın sonundaki yenilgi, İstanbul'un işgali gibi zorluklara daha fazla dayanamamıştır. 1918'de erkekler kısmı kapatılmış ve sekiz kişilik bir öğretim kadrosu ile yalnızca Şark musikisi öğretimi verilen kadınlar kısmı kalmıştır.

14 Eylül 1923'te Dârü'l-Elhân, İstanbul Valisi Haydar (Yuluğ) Bey'in ilgisi ile ve Musa Süreyya Bey'in yönetiminde belediyeye bağlı olarak tekrar açılır ve yönetmeliği değiştirilir. Batı müziği dersleri eklenerek batı tipi bir konservatuvar olarak örgütlenir. Bu dönemde kurumun Alaturka Şubesi Rauf Yekta Bey, Tanburi Refik Bey (Fersan), Udi Sedat Bey (Öztoprak), Santuri Ziya Bey, Neyzen Emin Efendi, Kemani Nuri ve Mustafa Bey gibi hocalardan; Alafranga Şubesi ise Zeki Bey (Üngör), Piyanist Hegei ve Radeqlia, Musa Süreyya Bey, Muhitin Bey (Sadak), Edgar Manas, Cemal Reşit (Rey) gibi hocalardan oluşmaktadır.

Dârü'l-Elhân'ın en verimli dönemi bu yıllara rastlamaktadır. Eğitimin yanında sanat faaliyetleri ve yayınlarında kurum başarılı işlerle gündeme gelir. Şark ve Garp musikisi şubelerinin ortak olarak düzenlediği Galatasaray Lisesi Salonu, Tepebaşı Kışlık Tiyatrosu, Union Française gibi yerlerde verilen konserler geniş ilgi toplar. Dönemin konser programları incelendiğinde gerek klasik gerekse yeni eserlerin yer aldığı zengin bir repertuvar göze çarpmaktadır. Bu konserlerde öğretmen ve öğrencilerin katılımıyla kurulan orkestra ve icra heyetlerini Batı musikisinde Musa Süreyya Bey ile Zeki Bey (Üngör), Türk musikisinde ise Muallim İsmail Hakkı Bey, Muallim Sedat (Öztoprak) ve Muallim Ziya Bey yönetmişlerdir.

Kuruluş gerekçeleri arasında da yer aldığı üzere Dârü'l-Elhân yayın ve araştırma faaliyetleriyle de Türk musikisi açısından bir dönüm noktasına işaret etmektedir. Cumhuriyet sonrası nota yayımlayan ilk kurumdur. Farklı kaynaklardan gelen eserlerin tespit edilerek muhafazasını ve aktarımını sağlamak bu sayede mümkün olmuştur. Dârü'l-Elhân Külliyyatı adı altında yayımlanmaya başlayan, 120'si Osmanlıca toplam 180 yaprak nota, 7 sayı yayımlanan Dârü'l-

Dârü'l-Elhân Heyeti Tasnif Yaparken

Elhân Mecmuası ile Anadolu'daki folklor inceleme gezilerinden derlenen türkülerin yer aldığı Anadolu Halk Şarkıları (1927-1928) adındaki 7 defterdir. Kurumun yayınları bir yapı değişikliğine uğrayarak önce İstanbul Konservatuvarı, sonra İstanbul Belediye Konservatuvarı adını aldıktan sonra da sürdürülmüştür. Notası tespit edilen eserler plak kayıtları aracılığıyla dinleyiciye sunulmuştur. Columbia firmasında 78 devirli olarak doldurulan bu plaklar klasik musikinin en büyük beste şekillerinden şarkılara ve halk türkülerine kadar geniş bir repertuvar içermektedirler.

Cumhuriyetin ilk yıllarında yoğunlaşan folklor araştırmalarına yönelik olarak Dârü'l-Elhân'ın Anadolu'ya düzenlediği araştırma ve derleme gezileri 1926'da Rauf Yekta Bey, Yusuf Ziya Bey, Ekrem Besim Bey ve Dürri Bey ile başlamıştır. Bu çalışmalar sürerken 9 Aralık 1926'da Maarif Vekili Mustafa Necati Bey'in emri ile kurulan Sanayi-i Nefise Encümeni'nin kararı ile Dârü'l-Elhân'da Türk musikisi eğitimi ve öğretimine son verilmiştir. Öğretim kadrosunu dağıtmamak için öğretmenlerden kurulu Türk Musikisi İcra Heyeti ile Rauf Yekta, Muallim İsmail Hakkı, Zekâzade Hafız Ahmet Efendi'den oluşan Tasnif ve Tespit Heyeti bırakılarak sınırlandırılan faaliyetler yapısı değiştirilen konservatuvarda sürdürülmeye çalışılmıştır.

1926'da İstanbul Şehremaneti'ne bağlanan konservatuvardaki Tasnif ve Tespit Heyeti kapsamında çalışmalar yapan uzman müzik adamlarının çabalarıyla Türk musikisinin "yazılı döneme" geçişteki

▲ Dârü'l-Elhân'ın Üstad Ve Talebeleri Dönemin Ünlü Müzisyenleriyle

en verimli süreci başlamıştır. Dini ve dindışı beste şekillerindeki Türk musikisi klasiklerinin aslına en yakın kaynaklardan tespit edilerek ve farklı kaynaklardan gelenler birbirleriyle karşılaştırılarak notaya alınması ve gelecek kuşaklara aktarılması, bu musikinin sağlıklı aktarımı için katkı sağlamıştır. Bununla birlikte Tasnif ve Tespit Heyeti çalışmaları tahsisat yokluğu, heyete sonradan kimsenin atanmaması ve kurumda Türk musikisine olan eğilimin zaafa uğraması gibi nedenlerle gitgide azalarak 1960'ların başında son bulmuştur.

1930'lu yılların ilk yarısından itibaren yoğunlaşan müzik tartışmaları içinde konservatuvar özel bir yere sahip olur. "Musikimize çeki düzen vermek üzere" Avrupa'dan getirtilen müzik adamlarınca (Paul Hindemith gibi), hazırlanan raporlar ile ve bu tarihten sonra geçirdiği bir takım yapısal değişim ve kesintilerle 1940'ların ortalarına dek gelinir. Konservatuvara 1943'te Saadettin Arel'in geniş yetkileriyle, beş yıllık bir sözleşme ile müdür atanması okulda her türlü faaliyeti düzenli ve verimli kılmıştır. Eğitim programına Türk musikisinin eklenmesi bu döneme rastlamaktadır.

Kuruluş fikri ve faaliyetleri Darülbeydi dönemine dayanan ve verdiği konserlerle Türk musikisinin halka ulaşmasında özel bir önemi olan Türk Musikisi İcra Heyeti 1940'ta Tepebaşı'ndaki binada yeniden kurulmuştur. Heyetin ilk konseri Mayıs 1941'de gerçekleştirilen "Dede Efendi Konseri"dir. Ali Rıza Şengel'in klasik tarzda yönettiği ve "Tarihi Türk Musikisi Konserleri" adıyla devam eden bu konserlerden sonra icra heyeti 1944'te kadrolu bir yapıya kavuşmuştur. 1948'de yönetime dair uyuşmazlık nedeniyle Arel'in konservatuvar-dan ayrılmasıyla yerine Şerif Muhittin Targan atanmıştır.

İcra Heyetine kısa bir süre Ercümend Berker, misafir olarak Mesud Cemil ve Refik Fersan şeflik etmişler, bu dönemlerde icra heyeti bünyesine değerli müzisyenler katılmıştır. 1950'li yıllar icra heyetinde büyük bir başarıyla musiki icra eden seçkin sanatçıların katılımıyla geniş bir repertuarın halka sunulduğu yıllardır. 1953'te Nevzad Atlığ'ın bir yıllık şeflik görevinin ardından istifasıyla boşalan yere önce Nuri Halil Poyraz sonra da Münir Nurettin Selçuk şef olarak atanmıştır. Selçuk'un yönetiminde topluluk repertuar ve konser programları açısından geleneksel üslubun dışında bir icra anlayışı dönemine girmiştir. Düzenli olarak önce Taksim Belediye Gazinosu, 1954'ten sonra Şan Sineması'nda Pazar sabahları gerçekleştirilen konserler halk tarafından büyük ilgi görmüş, radyo yayını aracılığıyla geniş dinleyici kitlesine ulaşmıştır. Bu dönemde zaman zaman Kemal Gürses, Emin Ongan, Meharet Yıldırım ve Radife Erten de icra heyetinde şeflik yapmışlardır. Kadrosu gitgide yenilen heyeti 1982'ye dek Muzaffer Birtan yönetmiş, 1983'te bu göreve Rıza Rit atanmıştır. İcra Heyeti halen Gönül Paçacı Tuncay'ın şefliğinde çalışmaya devam etmektedir.

Türk musikisinin gelişim çizgisi içinde ve ülkenin kültür-sanat yaşamında belirleyici bir yere sahip olan, birçok sanatçının yetiştiği İstanbul Belediye Konservatuvarı 1986 yılında İstanbul Üniversitesi'ne devredilmiştir. Bugün Türkiye'nin en eski ve köklü üniversitesinin çatısı altında uzun bir geleneğin varisi olarak çalışmalarına devam etmektedir.

Kaynak: <http://osmanlimuzigi.istanbul.edu.tr/?p=6378>

İstanbul Üniversitesi, Osmanlı Dönemi Müziği Uygulama ve Araştırma Merkezi - Baltalimanı İstanbul

DÂRÜ'L-ELHÂN

1926 Yılı Urfa Derlemelerindeki Türkülerin Tasnifi ve İncelenmesi

Dârü'l-Elhân, yurdun çeşitli yörelerinde yaptığı derleme gezilerinden yaklaşık 1000 kadar türkû derlemiş ve bu türkûleri "Anadolu Halk Şarkıları" adı altında 14 defter hâlinde yayınlamıştır. Dârü'l-Elhân derlemelerinde Urfa'dan 37 adet ezgi derlenmiştir.

Bu araştırmada, Urfa'ya ait Dârü'l-Elhân defterlerinde bulunan 37 türkû, uzun hava, estrümental belirlenmiş, bu çerçevede, Türk halk müziği repertuarında bulunmayan çok sayıda türkûnün mevcut olduğu belirlenmiştir. Araştırma sürecinde, veriler tarama modeli kullanılarak elde edilmiş ve bu veriler müzikal analiz tekniğiyle incelenmiştir. Bu ezgilerin, türkülerin yazılı kayda geçirilmesinde birtakım sıkıntılar olduğu, izaha muhtaç durumların olduğu aşikârdır.

Dönem şartlarında geleneksel Türk müziği nota yazım sistemi henüz oluşmadığından notaların tampere sistem esas alınarak yazıldığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle bazı türkülerin notası diziyi izah etmekten uzaktır. Bölgede hâkim olan müzik kültürü yanında Dârü'l-Elhân derlemesi olup ancak değişime uğramış dahi olsa aşına olduğumuz türkülerin özellikleri bu durumdaki türkûleri sınıflandırmada en büyük yardımcımız olmuştur. Ancak, bazı elzem müdahaleler, gerekse de orijinal belgelerin olduğu gibi yansıtılması amacı ile notaların üzerinde en ufak bir düzeltme yapılmamıştır.

Araştırma sonucunda incelenen 37 türkûden 29'sinin TRT'nin Türk halk müziği repertuarında kayıtlı olmadığı tespit edilmiş, 5 türkûnün Urfa repertuarı olarak kayıt altına alındığı ancak Dârü'l-Elhân derlemeleri ile büyük farklılık gösterdiği, 3 türkûnün farklı bölgelere ait olarak kayıt altına alındığı görülmüştür.

Dârü'l-Elhân 1926 Urfa Derlemelerinde Yayınlanan Türkülerin Tamamı

1. Ağam Seccadesini Sermiş Çayıra
2. Ağlama Yar Ağlama
3. Aha Değil Arpa Buğday Harmanı
4. Arabası Mavi Boya
5. Ay Doğar Ayan Ayan
6. Ben Sıkmamı Al İsterim
7. Bir Ay Doğar İkindiden Öğleden (U.H.)
8. Bu Derede Bastı Bizi Harami
9. Çay İçinde Adalar
10. Çaya İndim De Ağlarım
11. Çelik Pazarında Ufacık Taşlar
12. Dön Beri

13. Elinde Altın Terazi
14. Ey Peri Gel Gir Bağa
15. Gele Gele Geldim Bu Kara Taşa
16. Geyik Avı Türküsü
17. Giderim Bende Bende
18. Giderim Bende Bende (Uyma Mahbubum)
19. Giderim Burdan Artık
20. Gidin Bulutlar Gidin
21. Harman Yeri Sürseler
22. Kalenin Altında
23. Kara İmiş Şu Antebın Yazısı (U.H.)
24. Karanfil Ekilende
25. Karşıdan Karşıya Olur Mu Böyle (U.H.)
26. Kır Atım Oynamasın
27. Oğlan Gider Oyuna
28. Oyun Havası
29. Ördek Türküsü
30. Patlıcan
31. Petekte Üzüm Kara
32. Pınar Başında Türküsü
33. Sandığımı Açamadım
34. Şu Gelen Kimin Kızı
35. Ufacık Taşlardan Kal'a Yapılmaz
36. Yaralandı Pencab Cevr İle (U.H.)
37. Yine Cuş Eyledi

Dârü'l-Elhân Derlemelerinde Olup TRT Repertuarında Bulunmayan Urfa Türküleri:

1. Ağam Seccadesini Sermiş Çayıra
2. Aha Değil Arpa Buğday Harmanı
3. Arabası Mavi Boya
4. Ay Doğar Ayan Ayan
5. Ben Sıkmamı Al İsterim
6. Bir Ay Doğar İkındiden Öğleden (U.H.)
7. Bu Derede Bastı Bizi Harami
8. Çaya İndim De Ağlarım
9. Elinde Altın Terazi
10. Ey Peri Gel Gir Bağa

11. Giderim Bende Bende
12. Giderim Bende Bende (Uyma Mahbubum)
13. Giderim Burdan Artık
14. Harman Yeri Sürseler
15. Kalenin Altında
16. Kara İmiş Şu Antebın Yazısı (U.H.)
17. Karanfil Ekilende
18. Karşıdan Karşıya Olur Mu Böyle (U.H.)
19. Kır Atım Oynamasın
20. Oyun Havası
21. Ördek Türküsü
22. Patlıcan
23. Petekte Üzüm Kara
24. Pınar Başında Türküsü
25. Sandığımı Açamadım
26. Şu Gelen Kimin Kızı
27. Ufacık Taşlardan Kal'a Yapılmaz
28. Yaralandı Pencab Cevr İle (U.H.)
29. Yine Cuş Eyledi

Dârü'l-Elhân Derlemelerinde Olup TRT Repertuarında Urfa Adına Kayıtlı Türküler:

1. Ben Bir Altın Fenerim
2. Çay İçinde Adalar
3. Dön Beri Dön
4. Gele Gele Geldim Bu Karataşa
5. Oğlan Gider Oduna

Dârü'l-Elhân Urfa Derlemelerinde Olup TRT Repertuarında Başka Yörelere Ait Olarak Kayıt Edilmiş Türküler:

1. Ağlama Yar
2. Bende Gittim Bir Geyiğin Avına
3. Çelik Pazarında Ufacık Taşlar

Dârü'l-Elhân Derlemelerinde Urfa'dan Derlenen Bazı Türkülerin TRT Repertuarında Başka Bölgelerden Derlendiği Tesbitine Dair Notlar

Bende Gittim Bir Geyiğin Avına

Bende gittim Bir Geyiğin Avına adlı türkü 1926 Dârü'l-Elhân derlemelerinde İstanbul'dan gelen heyet tarafından Urfa'dan derlenmiştir. Bu türkü Ahmet Yamacı tarafından 1956 yılında Aziz Şenses'ten derlenmiş yöre olarak Adana dolayları olarak notaya yazılmıştır. TRT müzik dairesince 04/10/1974 tarihinde incelenmiş 866 sayılı TRT repertuarı olarak kayıt altına alınmıştır.

Çelik Pazarında Ufacık Taşlar

Çelik Pazarında Ufacık Taşlar adındaki türkü 1926 Dârü'l-Elhân derlemelerinde İstanbul'dan gelen heyet tarafından Urfa'dan derlenmiştir. Türkü 10/16 olarak notaya alınmıştır. Bu türkü Muzaffer Sarısozen tarafından çok sonraları Erzurum türküsü olarak kaynak kişi ve tarih belirtilmeden 10/8 lik usülle notaya alınmıştır. TRT müzik da-

iresince 22/11/1973 tarihinde 466 sayılı TRT repertuarı olarak kayıt altına alınmıştır. Türkü 1926 yılından bu yana şaşılacak derecede az değişiklikle günümüze gelmiştir.

Ağlama Yar Ağlama

Ağlama Yar Ağlama adındaki türkü 1926 Dârü'l-Elhân derlemelerinde 8/8 lik katakofti/ müsemmen usulünde İstanbul'dan gelen heyet tarafından Urfa'dan derlenmiştir. Eser Diyarbakır repertuarındaki "ağlama yar ağlama" türküsü ile benzerlik taşımakla birlikte birbir aynı olmayıp varyant niteliğindedir. Bilinen ağlama yar ağlama türküsü ise Diyarbakırlı Celal Güzelses'e ait plak kaydından Mehmet Avni Özbek tarafından 1977 yılında notaya alınmıştır. Bu kayıta usül 4/4'lüktür TRT müzik dairesi 29/02/1983 yılında türküyü inceleyip 2171 sayılı TRT repertuarı olarak kayıt altına almıştır.

Dârü'l-Elhân 1926 Urfa Derlemelerindeki Türkülerin Makam ve Dizi Yönünden İncelenmesi

Uşşak Dizisi Ve Makam Yapısına Benzerlik Gösteren Türküler:

1. Ay Doğar Ayan Ayan
2. Çaya İndim De Ağlarım
3. Elinde Altın Terazi
4. Giderim Bende Bende
5. Kalenin Altında
6. Karanfil Ekilende
7. Kır Atım Oynamasın
8. Patlıcan
9. Sandığımi Açamadım

Muhayyer Dizisi Ve Makam Yapısına Benzerlik Gösteren Türküler:

1. Ağam Seccadesini Sermiş Çayıra
2. Çay İçinde Adalar
3. Çelik Pazarında Ufacık Taşlar
4. Dön Beri Dön Beri De Yüzün Göreyim

5. Gele Gele Geldim Bu Kara Taşa
6. Petekde Üzüm Kara

Hüseyni Dizisi Ve Makam Yapısına Benzerlik Gösteren Türküler:

1. Ağlama Yar Ağlama
2. Bir Ay Doğar İkindiden Öğleden
3. Giderim Bende Bende (Ujma Mahbubum)
4. Karşıdan Karşıya Olur Mu Böyle (U.H.)
5. Şu Gelen Kimin Kızı
6. Yaralandı Pencab Cevr İle
7. Yine Cuş Eyledi

Tahir Dizisi Ve Makam Yapısına Benzerlik Gösteren Türküler:

1. Aha Değil Arpa Buğday Harmanı
2. Kara İmiş Şu Antebın Yazısı (U.H.)
3. Bu Derede Bastı Bizi Harami
4. Ben Sıkmamı Al İsterim

5. Giderim Burdan Artık
6. Ey Peri Gel Gir Bağa
7. Oğlan Gider Oduna
8. Ördek Türküsü

Hicaz Dizisi Ve Makam Yapısına Benzerlik Gösteren Türküler:

1. Harman Yeri Sürseler
2. Oyun Havası
3. Ufacık Taşlardan Kal'a Yapılmaz

Karcıgar Dizisi Ve Makam Yapısına Benzerlik Gösteren Türkü:

1. Geyik Avı Türküsü
2. Gidin Bulutlar Gidin

Nihavent Dizisi Ve Makam Yapısına Benzerlik Gösteren Türkü:

1. Pınar Başında Türküsü

Notası İtibarı İle Herhangi Bir Makam Ve Dizi İle Benzerlik Göstermeyen Türkü:

1. Arabası Mavi Boya

Dârü'l-Elhân 1926 Urfa Derlemelerindeki Türkülerin Usül Olarak İncelenmesi

4/4'lük Usüller:

- 1) Ben Sıkmamı Al İsterim
- 2) Ey Peri Gel Gir Bağa
- 3) Giderim Bende Bende
- 4) Giderim Bende Bende (Uyma Mahbubum)
- 5) Giderim Burdan Artık
- 6) Patlıcan

3/4'lük Usüller:

- 1) Ağam Seccadesini Sermiş Çayıra
- 2) Bu Derede Bastı Bizi Harami
- 3) Çay İçinde Adalar

2/4'lük Usüller:

- 1) Ay Doğar Ayan Ayan
- 2) Çaya İndim De Ağlarım
- 3) Elinde Altın Terazi
- 4) Gele Gele Geldim Bu Kara Taşa
- 5) Geyik Avı Türküsü
- 6) Gidin Bulutlar
- 7) Kır Atım Oynamasın
- 8) Oyun Havası
- 9) Ördek Türküsü
- 9) Petekde Üzüm Kara
- 10) Pınar Başında Türküsü
- 11) Sandığı Açamadım
- 12) Ufacık Taşlardan Kala Yapılmaz

10/8'lik Usüller:

- 1) Dön Beri Dön Beri De Yüzün Göreyim
- 2) Şu Gelen Kimin Kızı

10/16'lık Usüller:

- 1) Çelik Pazarında Ufacık Taşlar

9/8'lik Usüller:

- 1) Aha Değil Arpa Buğday Harmanı
- 2) Arabası Mavi Boya
- 3) Harman Yeri Sürseler
- 4) Oğlan Gider Oyuna
- 5) Yine Cuş Eyledi

8/8'lik Usüller:

- 1) Ağlama Yar Ağlama (Müsemmen Usülü 3+2+3)

5/8'lik Usüller:

- 1) Kalenin Altında

Resitatif (Serbest Ezgiler, Uzun Havalalar)

- 1) Bir Ay Doğar İkındiden Öğleden
- 2) Kara İmiş Şu Antebin Yazısı
- 3) Karşıdan Karşıya Olur Mu Böyle
- 4) Yaralandı Pencab Cevr İle

Dârü'l-Elhân 1926 Urfa Derlemelerindeki Türkülerin Ses Aralığı Yönünden İncelenmesi

10 Ses Aralığı:

1. Ağam Seccadesini Sermiş Çayıra
2. Dön Beri
3. Ey Peri Gel Gir Bağa
4. Gele Gele Geldim Bu Kara Taşa
5. Geyik Avı Türküsü
6. Gidin Bulutlar
7. Petekte Üzüm Kara

9 Ses Aralığı:

1. Bu Derede Bastı Bizi Harami
2. Giderim Bende Bende (Uyma Mahbubum)

8 Ses Aralığı:

1. Ay Doğar Ayan Ayan
2. Çay İçinde Adalar
3. Çelik Pazarında
4. Elinde Altın Terazî
5. Harman Yeri Sürseler
6. Oğlan Gider Oduna
7. Oyun Havası
8. Ufacık Taşlardan Kala Yapılmaz
9. Yine Cuş Eyledi

7 Ses Aralığı:

1. Aha Değil Arpa Buğday Harmanı
2. Giderim Burdan Artık
3. Kara İmiş Şu Antebin Yazısı
4. Ördek Türküsü
5. Şu Gelen Kimin Kızı
6. Pınarın Başında Türküsü

6 Ses Aralığı:

1. Ağlama Yar Ağlama
2. Kır Atım Oynamasın
3. Bir Ay Doğar İkîndiden Öğleden
4. Patlıcan

5 Ses Aralığı:

1. Arabası Mavi Boya
2. Ben Sıkmamı Al İsterim
3. Kalenin Altında
4. Karanfil Ekilende
5. Karşıdan Karşı Olur Mu Böyle
6. Yaralandı Pencab Cevr İle

4 Ses Aralığı:

1. Çaya İndim De Ağlarım
2. Giderim Bende Bende
3. Sandığımı Açamadım

DÂRÜ'L-ELHÂN KÜLLİYATI URFA TÜRKÜLERİNİN ŞURKAV DERGİSİ'NDEKİ YAYIN LİSTESİ

14.SAYI Eylül 2012

1. Giderim Buradan Artık
2. Oğlan Gider Oduna
3. Bir Ay Doğar

15.SAYI Ocak 2013

4. Ağlama Yar
5. Ufacık Taşlardan

16.SAYI Mayıs 2013

6. Kara İmiş Şu Antebin Yazısı
7. Karşıdan Karşıya Olur Mu Böyle?
8. Dön Beri Dön Beri De Yüzün Göreyim

17.SAYI Eylül 2013

9. Ay Doğar Ayan Ayan
10. Çelik Pazarında Ufacık Taşlar
11. Yaralandı Pencab Cevr İle

18.SAYI Ocak 2014

12. Sandığı mı Açamadım
13. Pınarın Başında
14. Urfa Oyun Havası

19.SAYI Mayıs 2014

15. Giderim Bende Bende
16. Petekte Üzüm Kara
17. Arabası Mavi Boya

20.SAYI Eylül 2014

18. Elinde Altın Terazı
19. Karanfil Ekilende
20. Ben Sıkmamı Türküsü

21.SAYI Ocak 2015

21. Gidin Bulutlar Gidin
22. Çaya İndim Ağla
23. Aha Değil

22. SAYI Mayıs 2015

24. Kalanın Altında
25. Harman Yeri Sürseler
26. Gele Gele Geldik Bu Karataşa

23. SAYI Eylül 2015

27. Bu Derede Basdı Bizi
28. Yine Cuş Eyledi

24. SAYI Ocak 2016

29. Geyik Avı Türküsü
30. Giderem Bende Bende
(Uyma Mahbubum)

25. SAYI Mayıs 2016

31. Çay İçinde Adalar
32. Ağam Seccadesini Sermiş Çayıra

26. SAYI Eylül 2016

33. Ey Peri Gel Gir Bağa
34. Kır Atım Oynamasın

27. SAYI Ocak 2017

35. Şu Gelen Kimin Kızı

"Konservatuvarın Türk Halk Şarkılarını toplamak için Anadolu'ya iki sene sıra ile çıkardığı iki heyetle, birincisinin semere-i mesaisini kısmen muhtevi olan bu risalede Türkiye'de ilk defa olarak ciddi ve fenni bir surette bu vadiye çalışmaya başlayan heyetin seyahatinden bir nebze bahsetmek isterim.

Bu seyahatin, ne gibi düşüncelerin, müesseratin ve ihtiyacatın mahsülü olduğunu, evvelki defterlerde muhterem meslektaşlarım izah ettikleri cihetle o nukattan sarf-ı nazar edip, asıl seyahatten ve gezdiğimiz yerlerden toplanan halis Türk müziği nüveleri olan halk şarkılarından bahsetmeye gayret edeceğim.

Heyet, İstanbul'dan 31 Temmuz 1926 tarihinde hareket ederken, çizilmiş bir program vardı ve kendisine kati bir istikamet tayin etmiş bulunuyordu. Herkesin kemal-i iştiaqla bahsettiği ve dinlediği vakit hususiyeti dolayısıyla büyük bir zevk aldığı meşhur "Urfa Ağzı" tabir edilen üslup hepimizi o şair memleketine celp etmiş idi, binaenaleyh seyahat müddetimizin mühim bir kısmı Urfa'da geçti.

Avrupalıların sitayişle yad ettikleri Türk misafirperverliğinin en koyusunu Urfa'da bulursunuz. Heyetimiz orada çalıştığı müddetçe ne kadar hüsn-ü kabul gördüğünü, ne gibi samimi rabitalar tesis ettiğini unutmaz, bu husus; maksadımızı, hangi gayeye doğru gittiğimizi, velev ki, kabül olduğu kadar veciz bir surette izah etsek, şimdiki kadar görülmemiş, işitilmemiş bir iş için, yani en doğrusu kendi memleketlerinde ehemmiyet vermedikleri uzun havalar, oyun havalarını toplamak uğrunda İstanbul'dan kalkıp diyar diyar gezmek anlaşılacak şey değildi. Fakat hiç de böyle olmadı. Urfa Valisi Fuat Beyefendi, Türk Ocağı Reisi bulunan eşraftan Hacı Mustafa Reşit Bey gibi münevver zevat derhal teşebbüs ettiğimiz işin ehemmiyetini idrak ettiler, asıl nağmeleri bize verecek olanlar ise eski Urfa şarkılarının bir defa bu suretle tesbit ettikten sonra artık ziyaa uğramayacağını anladılar ve memnunen, seve seve mesaimize iştirak ettiler, hepsine alenen teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

Anadolu'nun her tarafında olduğu gibi halk teganniyatı o havalide de iki türlüdür. Uzun hava, kayabaşı tabir ettikleri usülsüz yani ritmsiz parçalarla muayyen ritm dahilinde terennüm edilen parçalar. Uzun havaları Urfa'da (divan) ve (hoyrat) olarak iki tip şeklinde tasnif edebiliriz. Şunu ilave etmek isterim ki, Urfa'da dinlediğimiz zevatın

hemen cümlesi müziğe az çok vakıf insanlardı. Terennüm ettikleri parçaların hangi makamdan olduğunu ve o makamın seyrini bilerek okuyorlar. Keyfiyeti iki nokta-i nazardan tetkik edecek olur isek, herhalde başka başka neticeler elde ederiz. Filvaki, makamların dar çerçevesi içinde kalmayan, daha doğrusu okuyt şurutu bilmedikleri için onlardan tamamiyle azâde olan halk musikişinasları herhalde (halkçılık) nokta-i nazarından daha çok müraccahtılar; çünkü onlar nasıl hissiyatını zincirlemiyor ise o hissiyatın dili olan musikiyi de dört duvar arasına almıyorlar.

Diğer taraftan Urfalıların müzik ile kısmen iştigal etmiş olmaları velev ki bu muayyen bazı nukata münhasır kalmış olsun, o memleket ahalisinin tabii ve coğrafi vaziyetinin icabatındandır.

Uzun hava tiplerinde Divan herhalde diğeri olan hoyrattan daha çok musanna ve daha sanatkârane vücut bulmuş bir numunedir. Müzik nokta-i nazarından gazele çok müşabih olan divanın (Meyan) kısmına tecnis tabir ederler. Güftesi, hoyratın güftesi, yerli şairlerin arasından alınır. Hoyrat ise bütün halkın en ufak çocuktan en ihtiyar köylüye kadar herkesin terennüm ettiği havadır. mecmuamızda neşrettiğimiz kırık hava tabir ettikleri mevzun şarkıların adedi ise namütenahidir.

Şurası şayanı hakikattir ki, 2/4, 6/8 ve 10/16 vezinlerin çokluğu yanında 9/8 vezini gibi mütebellir bir hususiyete malik olan ritm çok azdır.

Urfalıların sesleri çok temiz ve tizdir. ilk defa işittiğim vakit erkek sesinin bu kadar yüksek perdelere fennin vesaitinden istifade etmesizin erişebileceğine hayret ettim.

Konservatuvarımızın memlekete naçiz bir hizmet olarak ziya'dan vakiye ettiği halk türkülerini tespit ve neşr uğrunda faaliyetine devam etmesini memnuniyetle karşılayan büyüklerimizden gördüğümüz teşvike mukabil, minnettarlığımı burada arz etmeyi bir vecibe addederim."

DÂRÜ'L-ELHÂN KÜLLİYATI'NDA
URFA TÜRKÜLERİ

OSMANLICA VE GÜNCEL NOTALANMIŞ HALİ
(5. - 6. - 7. Defter Alfabetik Sırayla)

اورفا

بی چا مش سر سین ده چا بیج غلام آ

بی چا مش سر سین ده چا بیج غلام آ

بی قا زه می له جوم لام تو در قا ده

بی قا زی می له جوم لام تو در قا ده

آقام سجاده سخی سرسده چاره
 یا شام سجاده سخی سرسده چاره
 قارده مولودم جمله زلف چاره
 نوز قارم که سخی ده بند نه آیه
 بول و برن بول و برن بختی و در مانج و افکار
 اللہ قندلی بر طایفه آغیور
 کوندری سورده طرب بر جوانه افکار

AĞAM SECCADESİNİ SERMİŞ ÇAYIRA

URFA

a pa ğam şam sec ca de si ni ser miş
 çay ır a ka dir mev lam
 cüm le mi zi ka yı ra
 ka dir mev lam cüm le mi zi
 ka yı ra

Halil Altıngöz

Ağam seccadesini sermiş çayıra
 Paşam seccadesini sermiş çayıra
 Kadir mevlam cümlemizi kayıra
 Korkarım ki seni de benden ayıra
 Yol verin yol verin başı dumanlı dağlar
 Elleri kınalı bir gelin ağlar
 Gözleri sürmeli bir civan ağlar

اورفا انغلاما ياز انغلاما قيتي قوفيتي

ره قا ما لا آغ ياز ما لا آغ

که تز ديم ده کی ما لا باغ ما ياز

ما لا باغ ال ره له ال ای ديم لی

مه کيد دور چو او يك آ کونا بو

رک لا داق دو در چي ای تان بوسا

در چي ای دم با لک دی کر شه بال

(۲)
 بونون آيه او مييد -
 کيد سر بوساندر ايچيد -
 دو داق دکل بال شکر
 در باجه بادم ايچيد -

(۱)
 آغلاما ياز اغلاما
 قاره ياز در باغلاما
 کيد دم بند کليم ای
 ائلره آل وغلدا

AĞLAMA YAR AĞLAMA

KATİ KOFTİ **URFA**

1 ağ la ma yar 2 ağ la ma 3 ka ra yaz ma

4 bağ la ma 5 gi de rim tez ge li rim ey

7 el le re el 8 bağ la ma 9 bu gün a yın,

10 ü çü dür 11 gir me bos tan 12 i çi dir

13 du dak la rın 14 bal şe ker 15 di lin ba dem

16 i çi dir 17

Halil Altıngöz

Ağlama yar ağlama
Kara yazma bağlama
Giderim tez gelirim ey
Ellere el bağlama

Bugün ayın üçüdür
Girme bostan içidir
Dudakların bal şeker
Dilin badem içidir

اورفا   آهاده كل   آذوقه

فما خار   دای بوغ ده یا آر   کل ده ها آ

لا لی قان در ده لیم نه نم وا حی

در ده لیم نه فی ما فر ده رک

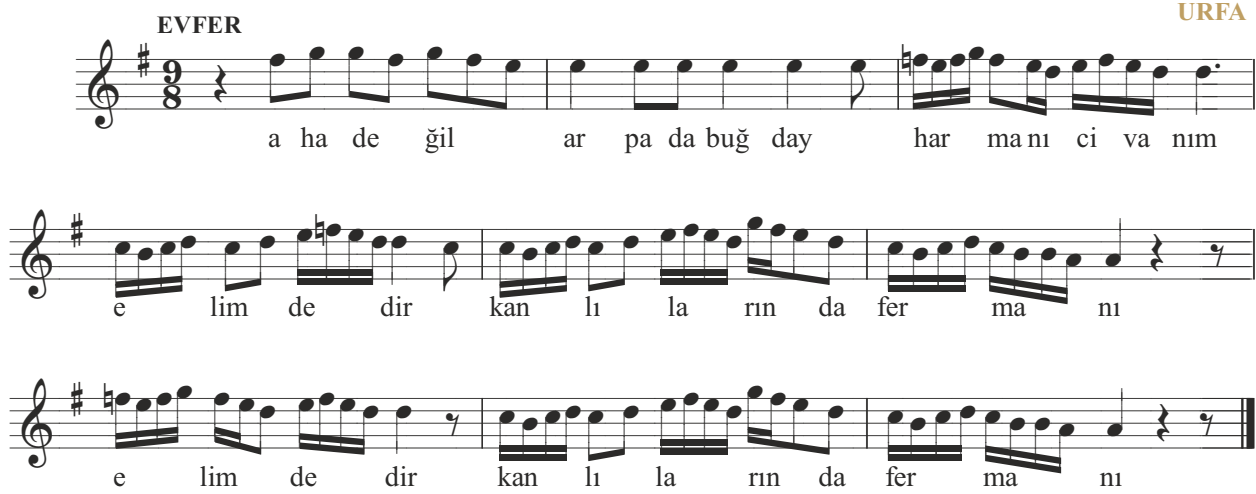
فی ما فر ده رک لا لی ن قا

هيوه آادسه بولاعادسه جيوانم درمال
 قوی ده سیندر خلیل بکم ده ربوانه
 بندن صوکره کوشکم قاسونده وبراننه

آهاده کل آراباره بوغدای خیارمافی بیوانم
 السیده در قانلیله نده فرمال
 " " " "

AHA DEĞİL

EVFER **URFA**

a ha de ğil ar pa da buğ day har ma nı ci va nım
e lim de dir kan lı la rın da fer ma nı
e lim de dir kan lı la rın da fer ma nı

Halil Altıngöz

Aha değil arpa buğday harmanı civanım
Elimdedir kanlılarında fermanı
Elimdedir kanlıların da fermanı
Çok aradım da bulamadım da civanım dermanı
Koy desinler Halil begim de divane
Benden sonra köşküm kalsında virane

آرآباہنی ماوی بونیا

اورفا

را آ یا بو وی ما سی یا را آ

دم ما را صا یا بو وی ما سی یا

دک له دل دہ یا دو یا دو

یا صو زک سی نیم جا فور بن

یا صو زک سی نیم جا فور بن

لہ دیش دہ بی کی جان مر جی این

آ یاد رک له دیل دہ بی کی دو قو غلو غلو رک

مان کھ دی لا قاش مان

آکھو کوزلر قاشا لویوزلر
 نیہ بکزام حصار دویوزلر
 عاشقدا باندہ نہ کز سببہ
 کوزلر باغک اوزر ساش
 ایسی حصار دویوزلر ساش
 عاشقدا سندرہ نام فالووزلر

آرآباہنی ماوی بونیا (مکرہ)
 حصار ماوم دویوزلر دفا اوللرک
 بہ قور باقم سزہ صویا (مکرہ)
 ایچی مر جانہ کی رہ دیشون
 طو نظر نور دیکہ دہ دین لک
 یاد آمانہ عاشقدا کمانہ

* Dârü'l-Elhân Külliyyatı, Anadolu Halk Şarkıları, 5. Defter, Sayfa: 21

ARABASI MAVİ BOYA

URFA

1 a ra ba sı 2 ma vi bo ya 3 a ra ba sı

4 ma vi bo ya 5 sa ra ma dım 6 do ya do ya da

7 dil le rin 8 ben kur ba nım 9 si zin so ya

10 ben kur ba nım 11 si zin so ya 12 in ci mer can gi bi de

13 dış le rin 14 du du ku şu gi bi de 15 dil le rin

16 yar a man 17 kaş la rı ke 18 man

Halil Altıngöz

Arabası mavi boya
Saramadım doya doya dillerin
Ben kurbanım sizin soya
İnci mercan gibide dişlerin
Dudu kuşu gibi de dillerin
Yar aman kaşları keman

Ahu gözler karalıptur
Yine benzin sararıptur
Aşık bağda ne gezersin
Görenler yağın ezersin
Elması maverden süzersin
Aşık senden nam kalubdur.

اورفا

اورفنه تور کوسئی

دوبله

آی طرفار عبات عیانه
طردشم بولوره بابان
بخت بوزو کورد مسون
بخت بومال فربات
آقام بانم بانم بانم
بوسو داده آه او صانم

* Dârü'l-Elhân Külliyyatı, Anadolu Halk Şarkıları, 6. Defter, Sayfa: 28

AY DOĞAR AYAN AYAN Urfa Türküsü

URFA

1 ah ay do ğar 2 a yan 3 a yan 4 ay do ğar 5 a yan 6 a yan 7 düş tüm 8 yol 9 la 10 ra 11 ya 12 yan 13 cen net 14 yü 15 zü 16 gör 17 me 18 sin 19 be 20 ni 21 bu 22 ha 23 le 24 ko 25 yan 26 be 27 ni 28 bu 29 ha 30 le 31 ko 32 yan 33 a 34 ğam 35 yan 36 dım 37 yan 38 dım 39 yan 40 dım 41 bu 42 sev 43 da 44 dan 45 ah 46 u 47 san 48 dım 49 san 50 dım 51

Halil Altıngöz

Ay doğar ayan ayan
Düştüm yollara yayan
Cennet yüzü görmesin
Beni bu hale koyan
Ağam yandım yandım yandım
Bu sevdadan ah usandım

بن صِقْمَه فِى تَوْر كَوَسِي

اورفا

فی ری لا قول دم ته ایس آل می مه صق بن

ریم ته ایس یار مش مه دک آل دم ته ایس دار

بایدن جیفت کورد جیه او جردی
 بنم کولم سقا دوستدی
 آغلو سه کور تور کسه فیزی
 تور کسه فیزی تور کسه فیزی
 سه الار کدی بیه فیزی
 ایضا

[صقمه] بلک معنانه

بیه [صقمه] آل ایسه دم
 قولاری وار ایسه دم
 آل دک سه بار ایسه دم
 آغلو سه کور تور کسه فیزی
 تور کسه فیزی تور کسه فیزی
 سه الار کدی بیه فیزی
 سه کل رو شه بیه ترکیبی

BEN SIKMAMI TÜRKÜSÜ

URFA

1 ben sık ma mı al is te rem kol la rı nı

2

3

4 dar is te rem

5 el de ğ me miş yar is te rem

6

Halil Altıngöz

Ben sıkmamı al isterim
Kollarını dar isterim
El de ğmemiş yar isterim
A ğlasana türkmen kızı
Türkmen kızı Türkmen kızı
Sen allar giy ben kırmızı
Sen gül devşir ben nergizi

Çaydan çift güvercin uçtu
Benim gönlüm sana düştü
A ğlasana türkmen kızı
Türkmen kızı türkmen kızı
Sen allar giy ben kırmızı

اورفا

کین ای وای وای دن که کول آغاد دو آی بر
پان خود رو یو یو یو یو یو یو دن له اوکله دن
بیاوف رو یو روم یاو رو یو رو یو رو یو

برای درغار ایکنه بده اوکله دن
لهب سنک در داک و کلمی بی بو بلا سو یله دن

BİR AY DOĞAR İKİNDİDEN ÖĞLEDEN

URFA

1
bir ay do ğar ay göl ge den vay vay i kin

2
di den öğ le den yü rü kur ban yü rü yü rü yü rü kur ban

3
yü rü yü rü yü rü yü rü yav rum yü rü yü rü of

Halil Altıngöz

Bir ay doğar ikindiden öğleden
Hep senin derdin değil mi beni böyle söyleden.

اورفا

بود ره دهه با صدی بزی

ری بی دی یاص ده ده بو

لق ران قا آی می را

می ری یا م بیل ده

لق ران قا آی

می ده یا م بیل ده

ده قه کوس سون اول یا

می ده یا

بوزمانک خلقی نظام دھلی	بود ره دهه با صدی بزی حرامی
" " " "	آی فرانکله کوره بیلم با می
بنا بر ریح بار زده طلوم دھلی	" " " "
" " " "	صباح اولسون کوسنده بیلم به می

* Dârü'l-Elhân Külliyyatı, Anadolu Halk Şarkıları, 5. Defter, Sayfa: 15

BU DEREDE BASDI BİZİ

URFA

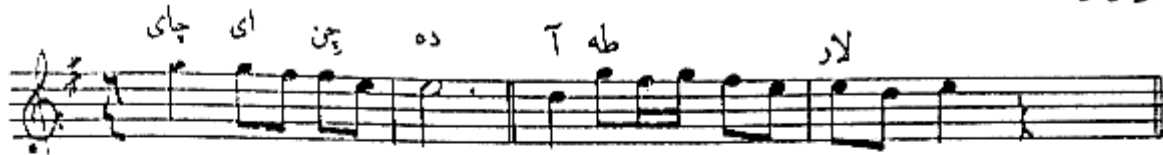
bu de re de bas tı bi zi
 ha ra mi ay ka ran lık
 gö re bil mem ya re mi
 ay ka ran lık
 gö re bil mem ya re mi
 sa bah ol sun gös te re yim
 ya re mi

Halil Altıngöz

Bu derede basdı bizi harami
 Ay karanlık görebilmem yaremi
 Ay karanlık görebilmem yaremi
 Sabah olsun göstereyim yaremi

Bu zamanın halkı zalim değil mi
 Bu zamanın halkı zalim değil mi
 Bana derler geç yarinden zulüm değil mi
 Bana derler geç yarinden zulüm değil mi

اورفا

چای ایچینه اشتره مورو
طیب باره م رشمه مورو
بن دیرم سست اولوسک
بکا کوره آسننا مورو

نقراشت
دی یار یار ظالم یار
آبریمه وار اولوم وار
اولوقه بولمه ک ورونوم وار

چای ایچینه آله لر
ساقی دولده وریلده لر
یار یار یار ظالم یار
سکالیمه قضا لر یار یار

ÇAY İÇİNDE ADALAR

URFA

çay i çin de a da lar

çay i çin de a da lar

sa ki dol dur ba de ler

yar yar yar za lım yar

sa ki dol dur ba de ler

yar yar yar za lım yar

Halil Altıngöz

Çay içinde adalar
Saki doldur badeler
Yar yar zalim yar
Sana gelen kadalr yar yar

Di yar yar zalim yar
Ayrılık var ölüm var
Uzak yoldan dönüm var

Çay içinde eşme çok
Tabip yaram deşme çok
Ben dedim sen olasın
Bana göre aşına çok

اورفا

چایبہ ایندم آغلاقم

دوبنک صوفیانی

دم این یه چا دم این یه چا
 آغ ده لا ریم ریم
 باغ ته دس له کو
 دس له کو باغ ته
 لا ریم ریم
 تا دوس دین بی
 یول تا یول تا
 لا ریم ریم
 دوس دین بی

برسید اورز جانم ایچون
 برسید یاره بوللورم
 برسید روسنه بوللورم

هیار اینیم ده آغلاقم
 توتلی دسنه باغلاقم
 بید بلیق روسنه بوللورم

ÇAYA İNDİM AĞLARIM

URFA

DÜYEK SOFYANI

1 2 3 4 5
ça ya in dim de ağ la rım ça ya

6 7 8 9 10
in dim de ağ la rım gü lü des

11 12 13 14 15
te bağ la rım gü lü des te bağ

16 17 18 19 20
la rım bi rin dos ta yol la rım

21 22 23 24 25
bi rin dos ta yol la rım

Halil Altıngöz

Çaya indim ağlarım
Gülü deste bağlarım
Birin dosta yollarım
Birin dosta yollarım

Birin öz canım için
Birin yare yollarım
Birin dosta yollarım
Birin dosta yollarım

اورفا

طاش جن فا او دا دن ذا با لیک چه
 لرش لرش لرش لرش لرش لرش لرش لرش
 ش دا دا یور دی کی مشن طوت له اُ اُل
 لرش لرش لرش لرش لرش لرش لرش لرش
 طوت له اُ اُل ساء لرش دا دا
 لرش لرش لرش لرش لرش لرش لرش لرش
 لرش لرش لرش لرش لرش لرش لرش لرش

ہیلک بازازندہ اورفا جو طاش
 ال ال طوشہ کیدیور داراش
 جنانہم کیدیور کلک قاراش
 ای اندر بنہ قافارن دورولم
 دور ولد مدہ نازی بارجد آیرلم
 بنم بارم کبجوگز بوشاش
 یکی ہیغیسه کوز لدرک رساش
 خانم قیزلر کوزل کیرفساش

* Dârü'l-Elhân Külliyyatı, Anadolu Halk Şarkıları, 6. Defter, Sayfa: 32

ÇELİK PAZARINDA UFACIK TAŞLAR

URFA

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24

çe lik pa za rın da u fa cık taş lar le le taş lar e le le tut muş gi di yor da daş lar le le le da daş lar le le le e le le tut muş gi di yor da daş lar da daş lar le le le da daş lar lar

Halil Altıngöz

Çelik pazarında ufacık taşlar
El ele tutmuş gidiyor dadaşlar
Cenazem gidiyor gelin kardaşlar

Benim yarım gece gezer bostanı
Yeni çıkmış güzellerin destanı
Hanım kızlar güzel giyer fıstanı

Ey efeler ben kafadan vuruldum
Vuruldumda nazlı yardan ayrıldım

DÖN BERİ, DÖN BERİDE YÜZÜN GÖREYİM

URFA

1 dön be ri dön be ri de yü zün
 5 gö re yim yü zün gö ren
 9 le re hay ran o la yım
 13 gel gü lüm gel ha gel gel
 17 nay na nay nay na nay
 21 na na nay na na nay na nay
 25 na na nay na na nay na nay
 29 nay

Dön beri dön beri de yüzün göreyim
 Yüzün görenlere hayran olayım

Bir canım var sana vereyim
 Gidem yar eğlenem belki de gelmeyem

Gel gülüm gel ha gel gel
 Gel şirin gel ha gel gel
 Nay na nay nay nanay nanay
 Na nanay na nanay nanay
 Na nanay na nanay nanay nay

النَّدَّةُ التُّونُ تَرَازِي

اورفا

هائم ائمه بلك نازي
 نم كويوم سندن راضى عايشه سنده راضى
 عقلم قدم بارالوبدر

النَّدَّةُ التُّونُ تَرَازِي
 نم كويوم سندن راضى عايشه سنده راضى
 عقلم قدم بارالوبدر

* Dârü'l-Elhân Külliyyatı, Anadolu Halk Şarkıları, 5. Defter, Sayfa: 20

ELİNDE ALTIN TERAZİ

URFA

1 e lin de al tın

6 te ra zi be nim göy

11 nüm sen den ra

16 zı a şık sen den

21 ra zı ak lım fik

26 rim yar a lıp

31 tır

Halil Altıngöz

Elinde altın terazi
Benim göynüm senden razı
Aşık senden razı
Aklım fikrim yar alıptır

Hanım etme bu nazı
Benim göynüm senden razı
Aşık senden razı
Aklım fikrim yar alıptır

اورفا

جل آ ل کل غه با که کل دی به ای

بو ده مشن جل آ کول له گو گل مشن

له بو یل دک ای بر خه ده یا

مه له عه لی وه سه دم سو فی سه بن

ده بئش حا دان کو یاض به له غو عُل دو دوش

نم به لم کوک در ده ز حال

ای یری کل کبر باغ کلا آجسه کل کله
 کل آ میامسه دیو باغده فبرایک بیلله
 بدهنی سو دم سو له لی عالمه دوشه فلفله
 بیاصه کر دانه مبهسه حاله ده در کوکلم بنم
 باره لی جیوده کبی جیولله ده مسکنم بنم
 بیاصه کر دان هبسه حاله ده در کوکلم بنم
 باره لی لها و سانه کبی جیولله ده مسکنم بنم

EY PERİ GEL GİR BAĞA

URFA

ey pe ri gel gir ba ğa gül le ra çıl
 mış gül gü le gül a çıl mış de yu
 ya re ha ber e din bül bü le
 ben se ni sev dim se ve li a le me
 düş tü gul gu le be yaz ger dan ha beş te
 hal ler de dir gön lüm be nim

Halil Altıngöz

Ey peri gel gir bağa güller açmış gül güle
 Gül açılmış deyu bağda haber edin bülbüle
 Ben seni sevdim seveli aleme düştü ğulğule
 Beyaz gerdan habeşde hallerdedir gönlüm benim
 Yareli ceylan gibi çöllerde meskenim benim
 Beyaz gerdan habeşde hallerdedir gönlüm benim
 Yareli tavşan gibi çöllerde meskenim benim

اورفا گله گله کلام بوقارا طاشنه دو بک

نور سايما ندر بختن ايند بر ر
نور منگده مکزنجي صولده دور (امانه قسم)
نور سني ساهز بولر کونده بير
بر آياي بر بوشنولمه بر اولوم (امانه قسم)

گله گله کلام بوقارا طاشنه
ياز بولر کلير صاغ اولون باشه (امانه قسم)
بزي حسرت نوبدي قوم و فرادته
بوزاير بايغو بوشنولمه بر اولوم (امانه قسم)

GELE GELE GELDİM BU KARA TAŞA

URFA

DÜYEK

ge le ge le gel dim bu ka ra ta şa
ya zı lan lar ge lir sağ o lan ba şa
a man e fen dim

Halil Altıngöz

Gele gele geldim bu kara taş
Yazılanlar gelir sağ olan başa (aman efendim)
Bizi hasret koydu kavm-u kardeş
Bu ayrılık bu yoksulluk bir ölüm (aman efendim)
Nice süleymanlar tahttan indirir
Nicesininde gül benzini soldurur (aman efendim)
Nicesini gelmez yola gönderir
Bir ayrılık bir yoksulluk bir ölüm (aman efendim)

اورفا

ككك اوتى توركوسى

مان آ آمانه وى آ ككك فى كه بر دم كيت ده ين

مان آ مان آ نا نعى دا دى كن لم ظا فى به دى چك

دى دى كن لم ظا فى به دى چك نه نعى دا

نه نعى دا مان آ مان آ نه نعى دا

بده كندم بر كه سلك او نه آمان آمانه
مكدي بى ظالم كندى داغنه آمانه آماده داغنه
توبه لر توبه لر كسله آرينه
مركيدن نرداشند قالم قبالر ده جورده
انوام بو عيده بو كولو خالدى آمانه آمانه
قشاييم بلا كوسو لو خالدى آمانه آماده خالك

GEYİK AVI TÜRKÜSÜ

URFA

ben de git tim bir ge yi ğin a vı na a man a man

çek di be ni za lim ken di da ğı na a man a man

da ğı na çek ti be ni za lim ken di

da ğı na a man a man da ğı na *Halil Altıngöz*

Bende gittim bir geyiğin avına aman aman
 Çekdi beni zalim kendi dağına aman aman dağına
 Tövbeler tövbeler geyik avına
 Siz gidin kardaşlar kaldım kayalarda çöllerde
 Esvabım bahçada bükülü kaldı aman aman
 Nişanlım bana küsülü kaldı aman aman

کیندزم بندہ بندہ

اور فا

کیندزم بندہ بندہ (تکرار)
 بر عہم قاندم بندہ (تکرار)
 آ یوا کی صا یار دم
 یوقا اماند بومنی بندہ

GİDERİM BENDE BENDE

URFA

1 gi derem ben de ben de 2 gi derem bende ben de 3 bi rah dım kal dı sen de

4 birah dım kal dı sen de 5 ay va gi bi sa rar dım 6 hiç i man yok mu sen de

Halil Altıngöz

Giderim bende bende
Bir ahdım kaldı sende
Ayva gibi sarardım
Hiç iman yokmu sende

اورنه

لاله اوی لام با یم بوح مه اوی ده بن ده بن دم ده کی

نه زو کو لا ا دم اول شیل ماده ده بن نه زو سو

کیرم بنده نینه اوی مجبوریم بالدم اللرسوزینه
 بن ده ده مائل اولدم اولکوزینه
 بر آیوام فالدی سنه اویم بالدم اویم اللرسوزینه
 بن ده ده مائل اولدم اولکوزینه
 آواجکی صارا ردم اویم بالدم اویم اللرسوزینه
 بن ده ده مائل اولدم اولکوزینه
 دمه ایمان بوغنی سنه اویم بالدم اویم اللرسوزینه
 بن ده ده مائل اولدم اولکوزینه

GİDERİM BENDE BENDE (UYMA MAHBUBUM)

URFA

gi de rem ben de ben de uy ma mah bu bum ba lam gi de rem ben de ben de

uy ma mah bu bum ba lam uy ma el ler sö zü ne ben de de ma il ol dum

e la gö zü ne

Halil ALTINGÖZ

Giderim bende bende uyma mahbubum balam eller sözüne
 Bende de mail oldum ela gözüne
 Bir arzum kaldı sende uyma balam uyma eller sözüne
 Bende de mail oldum ela gözüne
 Ayva gibi sarardım uyma balam uyma eller sözüne
 Bende de mail oldum ela gözüne
 Din iman yokmu sende uyma balam uyma eller sözüne
 Bende de mail oldum ela gözüne

کیمیڈرم بوردان ارتق

اورفا

بور دم ده کی تق آردن بور دم ده کی

تق آردن تق یا چیق آ باش تق یار قا

یار دم لو آو تق یار قا یا چیق آ باش

دم لو آو

(۲) *
 اولورم یار اولورم [مکرر]
 زه کینه ای کلبیم دای [مکرر]
 چه بر تو رکسه و غنیم دای
 مطاوعش ایلم دای
 آزار سخی اولورم مطاوعه سخی ایلم

(۱)
 کیمیڈرم بوردان ارتق [مکرر]
 باسه آجیو نفا بیدینه اولورم یار اولورم
 ایسندرم غمشه کیمیم [مکرر]
 غم کلبه محمدک آرتق
 اولورم یار اولورم

GİDERİM BURDAN ARTIK

URFA

1 gi de rim bur dan ar tık gi de rim bur
is ter dim ğem sız gi dem is ter dim ğem

4 dan ar tık dem baş a çık ya ka yır tık
sız gi dem gam ge lir gam dan ar tık

7 baş a çık ya ka yır tık ö lü rem yar
gam ge lir gam dan ar tık ö lü rem yar

10 ö lü rem rem rem 11

Halil Altıngöz

Giderim burdan artık
Baş açık yaka yırtık
Ölürüm yar ölürüm
İstedim gamsız gidem
Gam gelir gamdan artık
Ölürüm yar ölürüm

Ölürüm yar ölürüm
Nere gitsen gelirim vay
Ben bir Türkmen oğluyum vay
Mutlak seni alıram vay
Arar seni bulurum mutlak seni alırım.

اورفا كَيْدِكَ بُولُو طَلَرُ
دوبلك سورنای

بہ برآشون قشام
بانہ بانہ دورم
آر بانجہ دورم
عاند اول بانم

کیرک بولو طار کیرد
بارم سلام ایرلش
بارم سبیرہ اونقورہ
اونقوشن خرام ایرلش

GİDİN BULUTLAR GİDİN

DÜYEK SOFYANI **URFA**

1 gi din bu lut lar gi din

6 gi din bu lut lar gi din

11 ya ri me se lam

16 e din ya ri me

21 se lam e din

Halil Altıngöz

Gidin bulutlar gidin
Yarime selam edin
Yarım şirin uykuda
Uykusunu haram edin

Ben bir altın fenerim
Yane yane dönerim
Erbabıma düşmedim
Hala ona yanarım

اورفا خرماني پري سوزسه لره اوفره

خرماندري سور سه لر
 برينه كول اكره
 اكر خازاك به اوم : عله

غنى نيز باشيكه
 سور بكني و بر سه لر
 اكر خازاك به اوم : عله

كور خلك بلانله دى
 آغا باره عدن آلهك
 اكر خازاك به اوم

HARMAN YERİ SÜRSELER

EVFER **URFA**

har man ye ri sür se ler ye ri ne gül
 ek se ler es mer kı zın ben a lam
 ben a lam baht lı kız ba şı na
 sev di ği ne ver se ler es mer kı zın
 ben a lam ben a lam

Halil Altıngöz

Harman yeri sürseler
 Yerine gül ekseler
 Esmer kızın ben alam
 Esmer kızın ben alam

Bahtlı kız başına
 Sevdiğini verseler
 Esmer kızın ben alam
 Esmer kızın ben alam

Gör felek bana neyledi
 Ağyar iydin eyledi
 Esmer kadan ben alam

تورك اقصاغنى

فَلَعَا نِكَّ الْبِنْدَةَ

اورفا

جیر این غاج آ اوج ده تن آل نك عه قال

جیر زن ده نوم بوی چه لب كه ده لیم ا

جیر زن ده نوم بوی چه لب كه ده لیم ا

قلع نك البندة اوج اغجاج ابخیر
المده كلجه بونجده زنجیر
زنجیر صالده نة فوجده لهد باعنه ابخیر
آعنه بوعه شری به باره الی عم
أل عالم آل کیمسه به فاره الی عم
فالیه فالیه آلهم فالیه
بخی باردن ایدن مراد المایه

KALENİN ALTINDA

URFA

TÜRK AKSAĞI

kal a nın al tın da üç a ğaç
in cir e lim de ke lep çe
boy num da zin cir e lim de
ke lep çe boy num da zin cir

Halil Altıngöz

Kalenin altında üç ağaç incir
Elimde kelepçe boynumda zincir
Zincir sallandıkça her yanım incir
Atma bu taşları ben yareliyim
El alem al giymiş ben kareliyim
Kalmaya kalmaya ahım kalmaya
Beni yarden eden murad almaya

اورفا

بلك تا عن شو مش ای ده لقا اوی تم آ سی زی یا بلك تا عن شو مش ای ده قا

سی نا لم ما قون بو دی در یان دی یاق اوی تم آ سی زی یا

پور مه چق دن کم ره بو سی نا لم عا دی در یان دی یاق

دم لا باغ لو یول سن مور تم به فا سی ده یا دش قد

دم لا آغ ذین سه ذین سه به دی تب عن

(۳)
قواقفك سباز سهی بوز ولدی
(۱) حماناز ده قارا حادرقور ولدی
جامعده ستره قبر باز لدی
فرانز لر هر طرفدن بور ولدی
باغ قاطا یوب بوره طرده اریدی
یو یکنیلر آخلامده جور ولدی

(۴)

فرانز لر درت طرفده کلیدر
طوب سننن لیب صی لاولیدر
بیو یکنیلر اوده بیکس قالییدر
(۱) عینابده بر محله

(۱)
قره ایسه شو عیناب لک یازسی
یاقدی یاندی روی بو عالم ناسی
بو کده مقبور قره سنده آجسی
لهای نیم مور سنبلای باغلام
عیناب دبه حزینه حزینه آغلام
(۲)

مفاره لر دده کلور آغیر کرسی
یاقدی یاندی روی عالم ناسی
بازارده حنا تیلر شریه لشی
لهای نیم مور سنبلای باغلام
عیناب دبه حزینه حزینه آغلام

KARA İMİŞ ŞU ANTEB'İN YAZISI

URFA

1 ka ra i miş şu an te bin ya zı sı a nam oy ka ra i miş şu an te bin

4 ya zı sı a nam oy yak tı yan dır dı bü tün a le m na sı

7 yak tı yan dır dı a lem na sı yü re ğim den çık mı yor

10 kar daş ya ra sı ha ni be nim mor süm bül lü bağ la rım

13 an teb di ye ha zin ha zin ağ la rım

Halil Altıngöz

Kara imiş şu Ayıntabın yazısı
Yaktı yandırdı bütün alemini
Yüreğimden çıkmıyor kardaş acısı
Hani benim mor sümbüllü bağlarım
Ayıntab diye hazin hazin ağlarım

Mağaralardan geliyor ağıtlar sesi
Yaktı yandırdı alem nası
Pazarda satılıyor şehitler kanı
Hani benim mor sümbüllü bağlarım
Anteb diye hazin hazin ağlarım

Kavaklığın şirazesini bozuldu
Himataze kara çadır kuruldu
Camilere şehid kabir yazıldı
Fransızlar her taraftan yürüdü
Yağ kalmayıp yüreklerde eridi
Nice yiğitler istihkamda çürüdü

Fransızlar dört taraftan geldiler
Top sesinden hep sebiler öldüler
Nice gelinler evde bakes kaldılar

فزانقیل اکیلزده

اورفا

لن کو دونه بی دی وای وای ده لن کی ا فیل رن قه

دای وای ویر قل بر دن لون کوی کا وای وای ده

خم جا خم خاش ساسو وای وای ده لن کی دی خم قه که

وای وای نی زه دو مک دا بو طان مش زول بو وای وای مش صا صو

وای وای نی زه که ده ال بت غم سون اول صاغ

سوساسده خاتم جهانم سوساسده وای وای
 بوز دلدی طیبو اراک وونه نی
 صاغ اولسون عزیزت ایله گزه نی

فزانقیل اکیله ده وای وای
 رینه ارنکولده ده وای وای
 قاشقیریک برکی بر وای وای
 کفتم دجهباشده

KARANFİL EKİLLENDE

URFA

1 ka ran fil e ki len de vay vay 2 di bi ne dö kü len

4 de vay vay 5 ka kü lün den bir tel ver vay vay 6

7 ke fe nim di ki len de vay vay 8 9 su samışha nım ca nım

10 su sa mış vay vay 11 bo zul muş tan bu ra mın dü ze ni vay vay 12

13 sağ ol sun gur bet el de 14 ge ze ni vay vay 15

Halil Altıngöz

Karanfil ekilende vay vay
 Dibine dökülende vay vay
 Kakülünden bir tel ver vay vay
 Kefenim dikilende vay vay
 Susamış hanım canım susamış vay vay
 Bozuldu tamburamın düzeni vay vay
 Sağolsun gurbet elde gezeni vay vay

Not:1. ve 3. ölçüdeki eksik değer orijinal nüshadan kaynaklanmaktadır.

اورفا

اموز

نه بوی مو لور او شی قار دن شی قار

سوی نا با کل سه وار دک دیک نه

دو قا قا دم کل دم لان دو لان

شا آی دان وی بیق سه شر دونه فی شا

قارشی دن قارشی بر اولور می جوید
نور دک وار سه کل بی سو بونه
یولاندیم دولا ندیم کلدم فیونه
شانه دوسترسه بیه و برانه ایله

KARŞIDAN KARŞI OLUR MU BÖYLE?

URFA

1 kar şı dan kar şı o lur mu böy le

4 ne der din var sa gel ba na söy le

7 do lan dım do lan dım gel dim ka pı

10 na şa nı na dü şer se yık vi ran ey

13 le

14

Halil Altıngöz

Karşıdan karşıya olur mu böyle
 Ne derdin var ise gel bana söyle
 Dolandım dolandım geldim kapına
 Şanına düşerse yık viran eyle

اورفا

لا بوی دو مو چا سین ما نا اوی تم آ قیر

او ریم ده کی سه ای دم کل سین ما

سک ما نا اوی کیک ده یو ف

ریم ده کی سه ای دم کل

سک ما نا اوی کیک ده یو

یار کیه جور کیه جور
 یار بکا کوز اید جور
 طور نچ محمدی قنزلر
 بی محنون اید جور

قیر آتم اوزینا ماسیه
 یامور و بویلا ماسیه
 کهدم ایسه کیه دم
 یور هسک ارنینا ماسک

KIRATIM OYNAMASIN

URFA

kır a tım oy na ma sın ça mu ru
 boy la ma sın gel dim
 i se gi de rim of of
 yü re ğin oy na ma sın
 gel dim i se gi de rim
 yü re ğin oy na ma sın

Halil Altıngöz

Kıratım oynamasın
 Çamuru boylamasın
 Geldim işte giderim
 Yüreğin oynamasın

Yar gidiyor gidiyor
 Yar bana göz ediyor
 Turunç memeli kızlar
 Beni mecnun ediyor

اورفا

ليل خه ليل خه داهاى تا دو او در كه لان اوغ

مو ياد به لي قه به نه دى آ لر دير

لو داغ نه دى آ لر دير ده به سي حا داهاى دم

هان دو ده ني چام اوف مان آ در مان دو

۲
فرانغين بر نك اولور -
عشقده دوسه نك اولور -
او مادم باشك سلم
بيلم سلك نك اولور -
ايضا

ارغمدون كچه اورونه
فيليل فليل ديرلر آرينه
به لي قه به بار سوم هان دا
مسيبده ديرلر آرينه
راغله دو مانده اوف آمان
چامان ده دو مانده

OĞLAN GİDER ODUNA

URFA

1 oğ lan gi der 2 o du na hay da

3 ha lil ha lil der ler 4 a dı na

5 ye ni li ye 6 yar sev dim hay da

7 ha si be de der ler 8 a dı na

9 dağ lar du man 10 dır a man of

11 çam lı da du man 12 dır

Halil Altıngöz

Oğlan gider odına
Helil Helil derler adına
Yeniliye yar sevdim hayda
Hasibe de derler adına
Dağlar dumandır of aman
Çamlıda dumandır

Karanfil bed reng olur
Aşka düşen deng olur
Umaram başıya gele
Bilesen ne reng olur
Dağlar dumandır of aman
Çamlıda dumandır

اورفا اويون هوايني

* Dârü'l-Elhân Külliyyatı, Anadolu Halk Şarkıları, 5. Defter, Sayfa: 23

OYUN HAVASI

URFA

The musical score is written in a single system with 18 numbered measures. The key signature is one flat (B-flat) and the time signature is 2/4. The melody is written on a treble clef staff. The first measure (1) starts with a quarter rest, followed by a quarter note G4, a quarter note A4, and a quarter note B4. The second measure (2) starts with a quarter rest, followed by a quarter note G4, a quarter note A4, and a quarter note B4. The third measure (3) starts with a quarter rest, followed by a quarter note G4, a quarter note A4, and a quarter note B4. The fourth measure (4) starts with a quarter rest, followed by a quarter note G4, a quarter note A4, and a quarter note B4. The fifth measure (5) starts with a quarter rest, followed by a quarter note G4, a quarter note A4, and a quarter note B4. The sixth measure (6) starts with a quarter rest, followed by a quarter note G4, a quarter note A4, and a quarter note B4. The seventh measure (7) starts with a quarter rest, followed by a quarter note G4, a quarter note A4, and a quarter note B4. The eighth measure (8) starts with a quarter rest, followed by a quarter note G4, a quarter note A4, and a quarter note B4. The ninth measure (9) starts with a quarter rest, followed by a quarter note G4, a quarter note A4, and a quarter note B4. The tenth measure (10) starts with a quarter rest, followed by a quarter note G4, a quarter note A4, and a quarter note B4. The eleventh measure (11) starts with a quarter rest, followed by a quarter note G4, a quarter note A4, and a quarter note B4. The twelfth measure (12) starts with a quarter rest, followed by a quarter note G4, a quarter note A4, and a quarter note B4. The thirteenth measure (13) starts with a quarter rest, followed by a quarter note G4, a quarter note A4, and a quarter note B4. The fourteenth measure (14) starts with a quarter rest, followed by a quarter note G4, a quarter note A4, and a quarter note B4. The fifteenth measure (15) starts with a quarter rest, followed by a quarter note G4, a quarter note A4, and a quarter note B4. The sixteenth measure (16) starts with a quarter rest, followed by a quarter note G4, a quarter note A4, and a quarter note B4. The seventeenth measure (17) starts with a quarter rest, followed by a quarter note G4, a quarter note A4, and a quarter note B4. The eighteenth measure (18) starts with a quarter rest, followed by a quarter note G4, a quarter note A4, and a quarter note B4.

Halil Altıngöz

اوردك تور كوئسي

اورفه

له سوی می ایس ده لر کول نیر قا جال دک اور

ال بن غر شام می قال ده لر دل نیر

مان آ روم یاو دی شیم مان آ

دی شیم روم یاو دی شیم مان آ دی شیم

دی شیم لر آغ لیر که لم قان ره فتا

اوردك جالقايز كوللر ده
هپلر ده
اوردك جالقايز كوللر ده
هپسې سويديز ديللر ده
قاسم غرېت اللر ده
نغزات
امانه شمدى باوروم امانه شمدى (متره)
قاره قاسم طير اغدو شمدى

قاسمى داغدا بوچه اولور
كوندوزه كير غمخور اولور
قاسمى داغدا بوچه اولور
كوندوزه كير غمخور اولور
با-باشموز ناخت اولور
نغزات
امانه شمدى باوروم امانه شمدى (متره)
قاره قاسم طير اغدو شمدى

اوردك جالقايز كوللر ده
هپلر ده
اوردك جالقايز كوللر ده
هپسې سويديز ديللر ده
قاسم غرېت اللر ده
نغزات
امانه شمدى باوروم امانه شمدى (متره)
قاره قاسم طير اغدو شمدى

ÖRDEK TÜRKÜSÜ

URFA

1 ör dek çal ka la nır göl ler de is mi

6 söy le nir dil ler de kal mı şam ğur

11 bet el ler de a man şim di yav rum a man

16 şim di a man şim di yav rum yav rum şim di

21 ka ra kaş lım ge lir ağ lar şim di

Halil Altıngöz

Ördek çalkalanır göllerde
 Ördek çalkalanır göllerde
 İsmi söylenir dillerde
 İsmi söylenir dillerde
 Kalmışım ğurbet ellerde
 Kalmışım ğurbet ellerde

Nakarat
 Aman şimdi yavrum aman şimdi (mükerrer)
 Kara kaşlım gelir ağlar şimdi

Karşı dağlar yüce olur
 Gündüz gider gece olur
 Karşı dağlar yüce olur
 Gündüz gider gece olur
 Yar yatışı nasıl olur

Nakarat
 Aman şimdi yavrum aman şimdi (mükerrer)
 Kara kaşlım gelir ağlar şimdi

اورفا پسته گده اوزوم

بور و کجه

يار دا قا زوم او ده تک په

دوم دوم می فی صال يار يار يار

وای وای وای وای وای وای

وای وای وای وای وای وای

وای وای وای وای وای وای

ده قا زوم بو بوش

ده قا زوم بو بوش

پسته گده اوزوم قاره يار يار يار يار اولرينک ديره کي يار يار يار يار
 صالقي دوم دور قاره وای وای وای قاره ده بيا صده سياه کي وای وای وای وای
 ايندريم ياره کيدم وای وای وای يارنده آيريدونک " " "
 اليم بوسده بوزوم قاره [مکرر] البته ياره دوره کي " " "

* Dârü'l-Elhân Külliyyatı, Anadolu Halk Şarkıları, 5. Defter, Sayfa: 22

PETEKDE ÜZÜM

1 **Yörükçe** **URFA**

pe tek de ü züm ka ra
yar yar yar yar
sal kı mı düm düm düz ka ra
vay vay vay vay
is te rim ya re gi dem
vay vay vay vay
e lim boş yü züm
ka ra e lim boş yü züm
ka re

Halil Altıngöz

Petekde üzüm kara yar yar yar yar
Salkımı dümdüz kara vay vay vay vay
İsterim yare gidem vay vay vay vay
Elim boş yüzüm kara

Evlerinin direği yar yar yar yar
Kardan beyaz bileği vay vay vay vay
Yarıdan ayrılanın vay vay vay vay
Elbet yanar yüreği vay vay vay vay

اورفا پیکارباشنده تورکوسې دروبک مېوانی

یو او مش یات دا شک بارک نا بو
کوزرک یا او مش یات موش
دم بان موش رو بو ده قو اوی رین له
موش رو بو ده قو اوی لی له یه

پیکارباشنده یانسه اویوسه
اوبارک کوزله ربه اویغوده بوروس

PINAR BAŞINDA TÜRKÜSÜ

DÜYEK SOFYANI **URFA**

1 2 3 4

pı na rın ba şın da

5 6 7 8

yat mış u yu muş

9 10 11 12

yat mış u yu muş

13 14 15 16

o ya rın göz le rin 3

17 18 19 20

uy ku da bü rü müş yan dım ye le le li

21 22 23 24

uy ku da bü rü müş

Halil Altıngöz

Pınarın başında yatmış uyumuş yatmış uyumuş
 O yarin gözlerin uyku da bürümüş
 Yandım ye le le li uykuda bürümüş

صَبَدِ بَغِيَّتِي آچَامْدَه

اورفا

می زنی فی چه لو لو دم ما چا آ می غنی دی صان

لی کچی می کل ده زق یا لو لو دم مه چه صا

لو لو دم ما چا قا له ای کچی مه کی

ما زغنی می آچامدم لولو	صاحبی اوج پولدر لولو	باشنه کی پوشومبد - لولو
جری زعی صابامدم ..	بولک بولک در در لولو	اورده عجم الشجید - لولو
بازره زغنی کنجلاکم ..	بازره زغنی کنجلاکم	یناغنی دیشله مشله
کنج ابد قاجامدم لولو	مصفا لای به بردیر لولو	اورده سر هوسه الشجید - لولو
لولوسلا جیرانه دلسوه ..	لولوسلا جیرانه دلسوه ..	لولوسلا جیرانه دلسون ..
لولوسلا قزبانه دلسوه ..	لولوسلا قزبانه دلسوه ..	لولوسلا قزبانه دلسون ..

SANDIĞIMI AÇAMADIM

URFA

san dı ğı mı a ça ma dım lo lo

çe yi zi mi sa ça ma dım lo lo

ya zık de ğil mi genç li ği me

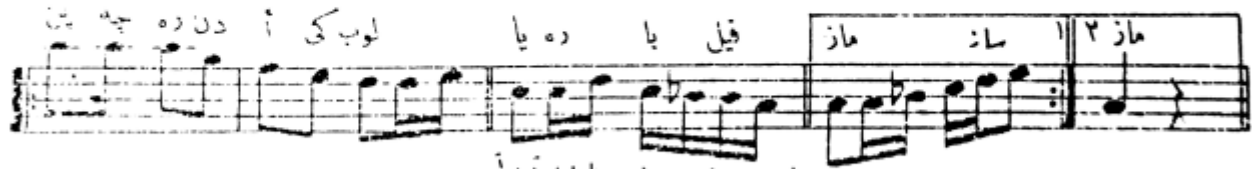
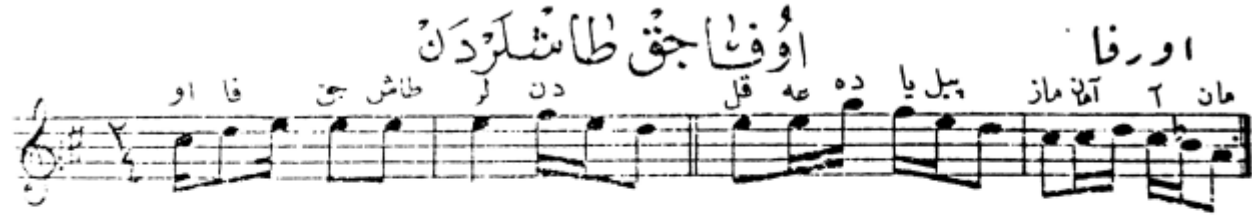
genç i le ka ça ma dım lo lo

Halil Altıngöz

Sandığımı açamadım lo lo
 Çeyizimi saçamadım lo lo
 Yazık değilmi gençliğime lo lo
 Genç ile kaçamadım lo lo
 Lo lo sana hayran olsun lo lo
 Lo lo sana kurban olsun lo lo

Başındaki puşumudur lo lo
 O da acem işimidir lo lo
 Yanağını dişlemişler
 O da sarhoş işimidir lo lo
 Lo lo sana hayran olsun lo lo
 Lo lo sana kurban olsun lo lo

Saçımı üçe böldüler lo lo
 Bölük bölük ördüler lo lo
 Yazık değilmi gençliğime
 Sakallıya verdiler lo lo
 Lo lo sana hayran olsun lo lo
 Lo lo sana kurban olsun lo lo

اورفا جق طاشکر دن فایله ده په پیل یا آمان مان
بیله دن اکیلوب باره با فامان
باریم کندی کمان بولنه با فامان
بیله دن اکیلوب باره با فامان

UFACIK TAŞLARDAN KALA YAPILMAZ

URFA

1 u fa cık taş lar dan kal a da ya pıl

2

3

4 maz a man a man pen ce re den e ği lip

5

6

7 ya re ba kıl maz saz... maz

8 1.

9 2.

Halil Altıngöz

Ufacık taşlardan kal'a yapılmaz aman aman
Pencereden eğilip yare bakılmaz
Yarım gitti gelmez yoluna bakılmaz
pencereden eğilip yare bakılmaz

اورفا

دہ لین دی جن جاب پن ری لہ
 چاک ما فی برما دا برتادی این تر یہ
 فون مم چہ کہ بر چہ فیل بر یہ نغم با ری کہ
 نا تغ ایس مہ ایت قایت فی این لہ ای کا فی نیم
 تر یہ نغم حلا سئل لہ فی نط نا با

۲۰
 ویرم سکاہک بندہ لک ای ملک الموت
 جانانہ ندر ایدکم جانانہ دکہ
 ای باد صبا سکا کل جانانہ رکہ
 عظام زاعلیہ زلف بریسانہ دکہ

۲۱
 یارہ لندی پنجاب جور اید دامنم بند
 ابدی تا دامنم چاک کر بیانم بند
 قبل بی بر کرہ مسنون نیم نطہ ایدہ التفات
 ایدہ استغنا با لطف ایدہ سلطانم بند

YARALANDI PENCAB CEVR İLE

URFA

1 ya ra lan dı pen cab cev ri le da ma
 4 nım ye ter in di ta da ma nı ma çak
 7 gi ri ba nım ye ter kıl be ni bir ke re mem nun
 10 nim ni gah i le il ti fat et me is tiğ na
 13 ba na lüt fey le sul ta nım ye ter
 15

Halil Altıngöz

Yaralandı pencab cevri ile damanım benim
 Etdi çak-ı nadümanıma giribanım benim
 Kıl beni bir kere memnun nim niğah ile iltifat
 Etme istiğna bana bir lütuf eyle sultanım yeter

Vermem sana çek benden elin ey melek-ül mevt
 cananıma nazar eylediğim canıma değme
 Ey badı saba gönül cananıma değme
 Aklım dağılıyor zülf-ü perişanıma değme

اورفا سینه جوش ایلدنی اؤفتن

نوم نومی دی له ای جوش نه بی

له فی عش ننی ته آ دی لا باغ

عشر شی ته آ روم یاو ریم لا داغ ریم باغ

یاو ریم لا داغ ریم باغ له فی

ده روم دوش ری آئی ده دن یار او بن روم

دی آئی ده دن یار او بن ریم لا باغ

ده دو اول لر چول ریم لا آغ دم دوش

مز ری یا دی مز ای که مس

بده اوبار دده آری دوشدم ده آغدم
 یز هو سه ایلدی کو کلام جانم ده
 آشتی عشقینه باغیم دغده بیم باوروم
 " " " " " "

* Dârü'l-Elhân Külliyyatı, Anadolu Halk Şarkıları, 5. Defter, Sayfa: 13

YİNE CUŞ EYLEDİ

EVFER

URFA

yi ne cuş ey le di göy nüm çağ la dı
a te şî aş kıy la bağ rım dağ la rım yav
rum a te şî aş kıy la bağ rım dağ la rım yav
rum ben o yar den de ay rı düş tüm de ağ la rım
ben o yar den de ay rı düş tüm de ağ la rım
çöl ler ol du da mes ke ni miz di ya rı mız

Yine cuş eyledi gönlüm çağladı
Ateşi aşkiyle bağrım dağlarım yavrum
Ateşi aşkiyle bağrım dağlarım yavrum
Ben o yarden ayı düştüm de ağlarım
Ben o yarden ayı düştüm de ağlarım
Çöller oldu da meskenimiz diyarımız

Halil Altıngöz

PATLICAN

URFA

URFA

1 Pat lı can ek tim ta şa çık ma dı kal

2

3

4 dı kışa şa ben sev dim el ler al dı

5

6

7 a man e me ğim git ti bo şa su na boy lum sar be

8

9

10 ni

11

12

Halil Altıngöz

Patlıcan ekdim taşa
 Çıkmadı kaldı kışa
 Ben sevdim eller aldı
 Emeğim gitti boşa
 Suna boylum sar beni

Bu türkü 1929 yılında İstanbul Konservatuar Müdürü Yusuf Ziya Demircioğlu başkanlığında, Ferruh Arsunar, Mahmut Rağıp Gazimihal, Remzi bey ve Abdülkadir bey tarafından derlenmiştir.

* Dârü'l-Elhân Külliyyatı, Anadolu Halk Şarkıları, 13. Defter, Sayfa: 105

ŞU GELEN KİMIN KIZI

URFA

şu ge len ki min kı zı şu ge len
ki min kı zı gü lis ta nın bül bü lü
gü lis ta nın bül bü lü la le ner
gis ka ran fil la le ner gis ka ran fil
has bah çe nin sün bü lü has bah çe
nin sün bü lü ah dağ lar dağ lar dağ lar
uy dağ lar dağ lar dağ lar sı la da
yavrum ağ lar sı la da yav rum ağ lar hey

Halil Altıngöz

Şu gelen kimin kızı
Gülistanın bülbülü
Lale nergis karanfil
Has bahçenin sünbülü

Şu gelen vefalımı
Cünbüşü sefalımı
Sorun bakın zalime
Acaba urfalımı

Ah dağlar dağlar dağlar uy dağlar dağlar dağlar
silada yavrum ağlar silada canan ağlar

Bu türkü 1929 yılında İstanbul Konservatuar müdürü Yusuf Ziya Demircioğlu başkanlığında,
Ferruh Arsunar, Mahmut Ragıp Gazimihal, Remzi bey ve Abdülkadir bey tarafından derlenmiştir.

Yavru Mehmet Efendiden
notaya alınmıştır

* Dârü'l-Elhân Külliyyatı, Anadolu Halk Şarkıları, 13. Defter, Sayfa: 112

İ. HALİL ALTINGÖZ

1965 yılında Şanlıurfa'nın Eyyubiye Mahallesi'nde doğdu. Babası Mehmet (Şevki Hafız) Annesi Zeliha Hanım'dır. Dokuz çocuklu ailenin ilk evladıdır. İlk ve orta öğrenimini Urfa'da tamamladıktan sonra, Harran Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Müzik Bölümü'nden mezun oldu. Fatma Hanım'la evli olup üç erkek, bir kız çocuk sahibidir. Çocuklarından Üniversite eğitimi bitiren Şevki keman, Emre ud çalmaktadır. Hilal üniversiteye, Melih orta öğretime devam etmektedir.

Müzik Hayatı

Müziğe 1980'li yılların başında Klasik Türk Müziği ve Ud eğitimi olarak başladı. İsmail Gün, Kanuni Abdülkadir Erelî, Udi Mahmut Öncel, Tenekeci Mahmut Güzelgöz, Av. Doğan Güllüoğlu, Abdullah Balak, Mercan Özkan, Mehmet Tahir Görgün, Fatin Bereketoğlu gibi hocalardan istifade etti. Şanlıurfa'da sıra gezdiği çoğu müzisyen olan arkadaşlarıyla yıllarca müzik meşklarinde bulundu.

Urfa gazel ve tekke musikisine vakıf olan babasından (Şevki Hafız) Urfa gazelleri ve çifteleri (ilahileri) konusunda istifade ederek çok sayıda derleme yaptı. Tüm kardeşlerinin sesi güzeldir. Mehmet Emin konservatuar mezunu olup keman çalmakta, İsmail ile Cahit ud çalmaktadır.

Klasik Türk Müziği ve Türk Halk Müziğini yıllardır beraber yürüten sanatçı, 1990 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı Şanlıurfa Devlet Türk Halk Müziği Korosunda, ses sanatçısı sınavında başarılı olup göreve başladı. Ayrıca Harran Üniversitesi, Şanlıurfa İli Kültür Eğitim Sanat ve Araştırma Vakfı (ŞURKAV), Şanlıurfa Musiki Cemiyeti ve Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Türk Sanat Müziği Topluluklarında kurucu ve yönetici şef olarak görev yaptı. Halen Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Klasik Türk Müziği Topluluğu'nu yönetmektedir.

Müzik Programları ve Albüm Çalışmaları

Şanlıurfa'da ulusal yayın yapan Güneydoğu TV, Kanal Urfa ve Edessa TV'de uzun yıllar müzik programları yapımcılığı ve sunuculuğu yaptı. TRT Televizyonları ağırlıklı olmak üzere ulusal yayın yapan birçok televizyonun müzik programlarına sesi ve uduyla katıldı.

Çok sayıda müzik albümü çalışmasında bulundu. "Klasik Urfa Türküleri" adlı kendi albümü, Şanlıurfa Belediyesi sıra gecesi gurunun icra ettiği "Urfa'dan bir hoş sâda", Şanlıurfa Devlet THM korosunun icra ettiği "Türkülerle Urfa", "Bestelerle Urfa", "Abdullah Balak Besteleri" gibi albümlere müzik yönetmeni olarak imza attı. "Urfa'dan Üç Usta" adlı albüme süpervizör olarak katkı sundu.

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi'nin himayesinde hazırlanan ve CD olarak yayınlanan "Klasik Urfa Türküleri" adlı albümü, anonim Urfa türkülerinin aslına uygun ve otantik saundu ile önemli bir kaynak olmuştur.

Hollanda, Almanya, Lüksemburg, Belçika, Fransa Yunanistan, Suriye, Kosova ve yurt içinde sayısız konserlere icracı ve şef olarak katıldı.

Eğitimciliği ve Araştırmacılığı

Harran Üniversitesi Meslek Yüksekokulu, Harran Üniversitesi Konservatuvarı ve Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı liselerde müzik teorisi dersleri verdi.

"Urfalı Bestekârlar" adlı ortak bir kitap yayını bulunmaktadır. Ayrıca Urfalı Bestekâr Mehmet Ataç'ın hayatı ve ona ait bütün eserleri üzerinde akademik çalışması mevcuttur.

Urfa'ya ait çok sayıda türkü ve ilahî'yi derleyerek notaya aldı. Önemli bir çalışma olarak Yusuf Ziya Demircioğlu başkanlığındaki Dârüelhân (İstanbul belediye konservatuvarı) heyetinin 1926 yılında Urfa'dan derlediği 35 adet Urfa türkü ve uzun havasının döneme ait

nota yazım biçimi ve eski yazı ile yazılmış orijinal notalarını günümüz Türkçesine ve güncel notaya çevirmiştir. Bu belge ve notalar Şanlıurfa Valiliği Kültür Eğitim Sanat ve Araştırma Vakfı (ŞURKAV)'nın "ŞANLIURFA Kültür Sanat Tarih Turizm Dergisi"nde Eylül 2012'den itibaren bölümler halinde yayınlanmıştır.

Ud metodu ile ilgili kitap çalışması ise devam etmektedir.

Besteciliği ve Devlet Korolarındaki Hizmeti

Türk Halk Müziği ve Klasik Türk Müziği formunda 40 civarında bestesi bulunmaktadır.

1991 yılından 2008 yılına kadar ses sanatçısı olarak vazife yaptığı Kültür ve Turizm Bakanlığı Şanlıurfa Devlet Türk Halk Müziği Korusu'nda 2008'den 2015 yılına kadar koro şefi olarak görev yaptı. Sanatçı 2015 yılında koro şefliği görevinden ayrılarak ses sanatçılığına devam etti.

2016 yılı Eylül ayında çocuklarının eğitimi dolayısı ile İstanbul'a tayin olup aynı bakanlığın İstanbul Devlet Türk Halk Müziği Korusu'nda Ses Sanatçısı olarak görevine devam etmektedir.

ŞURKAV

ŞANLIURFA İLİ KÜLTÜR EĞİTİM SANAT VE ARAŞTIRMA VAKFI

25 Aralık 1990 tarihinde Şanlıurfa Valiliği öncülüğünde kurulan vakıf; tarihi ve kültürel, turistik ve doğal varlıklarımız ile sanat eserlerimizi korumak ve yaşatmak; bu maksat doğrultusunda konferans, sempozyum, panel, kongre, seminer, sergi, anma günleri ve benzeri faaliyetleri düzenlemek, iştirak etmek, maddi ve mânevi katkılarda bulunmak; korumaya değer kültür, tabiat ve san'at varlıklarını korumak ve tanıtımını sağlamak, bunun için gerekli restorasyon ve çevre düzenlemeleri yapmak, projeler hazırlamak; tarihi ve kültürel değerlerimizin tanıtılması için gerekli araştırma derleme ve inceleme çalışmaları yapmak; bu alanda yapılan çalışmaları desteklemek amaçlarını taşımaktadır.

ŞURKAV, Vakıflar Genel Müdürlüğü'nce 1997 yılında tespit edilen en başarılı üç vakıftan biri olmuştur.

2002 yılında Motif Halkoyunları Eğitim Derneği'nin düzenlediği "8.Geleneksel Motif Halkbilimi" Yarışmasında Halkbilim Hizmet Ödülü'nü kazanmıştır.

Faaliyetleri; Çeşitli Etkinlikler, Yarışmalar, Eğitim Çalışmaları, Yayın çalışmaları (Kitap Dergi, CD), Restorasyon çalışmaları, Kütüphane hizmeti, Tanıtım Hizmetleri (Müze ve Dijital tanıtım Merkezi)

Olmak üzere 26 yılda Toplam 1366 başarılı faaliyet gerçekleştirilmiştir.

Şanlıurfa Valiliği YİKOB tarafından "Şanlıurfa Kültürel Mirasın Tanıtımı"
Projesi kapsamında bastırılmıştır.

ŞURKAV YAYINLARI: 47

ISBN 978-975-7394-47-1